

**ПРОЕКТ “ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО
ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ“
ДОГОВОР NO. 2020-1-МК01-КА201-077898
ИНТЕЛЕКТУАЛЕН ПРОДУКТ 02**

**НАРЪЧНИК
ЗА
СЪЗДАВАНЕ НА СИСТЕМА ЗА
МОНИТОРИНГ НА РАННОТО ОТПАДАНЕ ОТ
УЧИЛИЩЕ В ОСНОВНИТЕ УЧИЛИЩА**

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ГЛАВА I - Вътрешна административна организация за създаване на ESLMS в началните училища.....	3
1.1 Въведение	3
1.2. Училищна психология	4
1.3. Училищно консултиране	4
Роли и отговорности за системата за преждевременно напускане на училище.....	5
1.3.1. Какви са целите на училищното консултиране и дейностите на съветника-учител?	6
1.3.2. Характеристики на училищното консултиране: (Schmitz).....	7
1.4. ПРИЗНАЦИ	8
1.5. СЪПКИ	12
1.6. Училищна адаптация – изпълнение	13
1.7. Психическо или емоционално приспособяване и ежедневие	14
1.8. Социално приспособяване	15
1.9. Себевъзприемане	15
1.10. Проблемно поведение	16
1.11. Образователно лечение и подкрепа у дома	16
1.12. Училищно представяне на детето с дислексия	17
1.13. Емоции и мисли, изпитани от дете с дислектика	17
1.14. Ролята на развитието на социални умения	18
1.15. Ефектът на предразсъдъците-стереотипи	18
1.16. Как да помогнем на децата да се отърват от лошите емоции	19
1.17. ДИСЛЕКСИЯ	19
1.18.ОБОБЩЕНА ТАБЛИЦА ЗА ПРИЗНАЦИ И СЪПКИ	20
2. ГЛАВА II - Ръководство за практическо използване на софтуерното приложение СМРОУ (ESLMS).....	28
2.1. Въведение.....	28
2.2. Инсталация	28
2.3. Екран за вход	28
2.4.Главно меню	30
2.5. Заглавна странца (Home).....	31
2.6.РОУ / ESLказуси.....	31
2.7.ESL предизвикателства	34

3. ГЛАВА III- НАСОКИ ЗА АДЕКВАТЕН ПОДХОД КЪМ ПРИОБЩАВАНЕ НА РОМСКИТЕ УЧЕНИЦИ И АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА РОМСКИТЕ РОДИТЕЛИ В ОБУЧЕНИЕТО НА ТЕХНИТЕ ДЕЦА	38
3.1. Включване на ромски ученици.....	38
3.2.Включване на ромски родители.....	39
3.2.1.Насърчаване на достъпа до образование и посещаването на училище.....	40
3.2.2.Училищни медиатори.....	41
3.2.3. Училищата трябва да изготвят контролен списък за събиране на информация за новопристигнало дете.....	41
ПРИЛОЖЕНИЕ I - НАСОКИ С ПРЕДЛОЖЕНИ ПРОАКТИВНИ МЕРКИ ЗА СПРАВЯНЕ С ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА НА ДИСКРИМИНАЦИЯ, СЕГРЕГАЦИЯ, ТОРМОЗ И РАСИЗЪМ КАК СЕ ДЕФИНИРА РАСОВАТА ДИСКРИМИНАЦИЯ?	42

1. ГЛАВА I - Вътрешна административна организация за създаване на ESLMS в началните училища

1.1 Въведение

Психологията се определя като академична и приложна наука, която се занимава с изучаването на мисленето и поведението, както и функциите, свързани с поведението. Психологията има за своя непосредствена цел разбирането на човешкото поведение както като индивиди, така и като групи и като членове на системи, опитвайки се да извлече общи принципи, но също така да интерпретира конкретни случаи, с крайната цел да бъде от полза за човешкия живот като цяло и следователно за обществото.

Психолозите изучават духовни феномени и други функции, свързани с тях. Например, изследват се теми като мисловни процеси, емоция, поведенчески анализ, личност, мотивация, междуличностни отношения, сексуалност, полова идентичност, интелигентност, учене, развитие, мозък и нервна система във връзка с умствените процеси и поведение (нервната системата е седалището на психичните функции), феноменология, психопатология и девиантно поведение, психосоматична, психическа устойчивост, поведение по отношение на обществото и системи като училище, работа, семейство, естествена среда и култура, както и групови процеси като социална идентичност, дискриминация, расизъм и система от вярвания (нагласи, ценности, идеология). Психолозите също се опитват да изследват несъзнаваното от различни подходи. В опит да се изследва несъзнаваното, Психологията на дълбочината е фокусирана главно, като например психоаналитичният подход.

Този термин е синтез на два вербални фактора. Терминът душа и терминът разум. Бихме могли да кажем, че основно психологията означава дискурса за душата, тоест система от мислене, изучаване и изследване, която засяга събитията в духовното пространство, но също и докосването и същността на това пространство.

Психологията като наука се определя като тази, която изучава психичните функции, човешкия дух. С други думи, това е клонът, който има за цел да изследва вътрешния свят на човек и да разбере човешкото поведение в социалното ставане и неговите поражаващи причини.

1.2. Училищна психология

Училищната психология се отнася до предоставянето на психологически услуги в цялата училищна общност (ученици, учители, родители и семейство, други свързани органи и системи), с цел насърчаване на психичното здраве, училищна адаптация и подобряване на учебния процес.

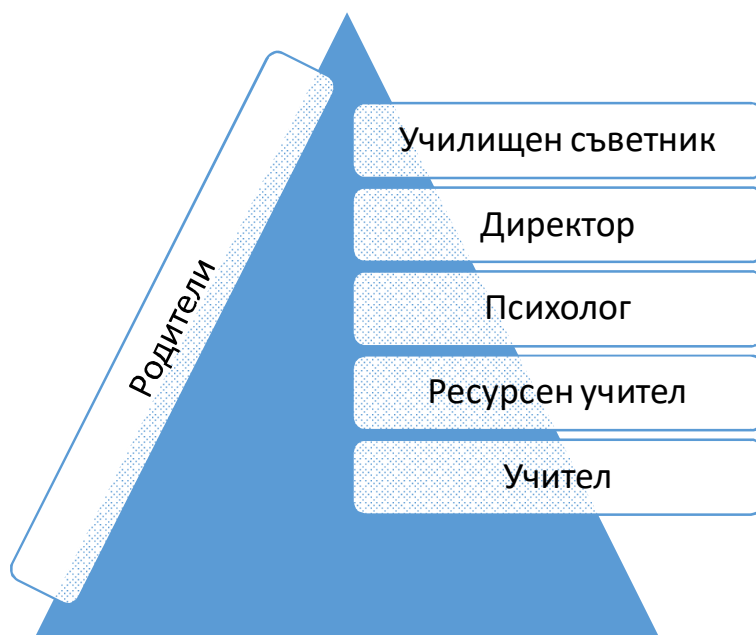
1.3. Училищно консултиране

Училищните консултации не са за първи път, когато засягат учени и практики. От годините на Сократ и Аристотел консултирането е една от основните области на обучение и възпитание на младите хора. Тогава всеки педагог е практикувал, както и днес, в контекста на своята дидактическа и педагогическа работа, съзнателно или несъзнателно и консултантска работа (Triarch-Herrmann, 2004)

„Психологията на консултирането“ е клон на психологията, който се занимава с насърчаването или възстановяването на човешкото психично здраве, което има нарушения от различни влияния на околната среда или от вътрешни конфликти (Malikiosi-Loizou, 1998).

Терминът „консултиране“ е сложна дума. По този начин можем да заключим, че терминът консултиране се отнася до този процес, при който двама или повече души мислят заедно за проблем, който ги вълнува (Triarch-Herrmann, 2004). Можем да кажем, че е трудно да се даде ясна и пълна дефиниция на консултирането, но има няколко дефиниции, всяка от които набляга на различни аспекти и характеристики на консултирането. Например К. Роджърс, който се смята за „бащата“ на консултирането, твърди, че това е „... чисто структурирана връзка, която позволява на клиента да опознае себе си до такава степен, че да е в състояние да предприеме положителни стъпки, основан на нова ориентация“ (Triarch-Herrmann, 2004: 161). Според теорията за разсъжденията на Албърт Елис, консултирането е „... процес, който лекува липсата на разум у човека чрез използването на разум“ (Triarch-Herrmann, 2004).

Роли и отговорности за системата за преждевременно напускане на училище

	Роли	Отговорности
--	------	--------------

Учители	Идентифициране на проблема Подход към ученика и изграждане на взаимоотношения Доверие и емоционално укрепване Положителна намеса в класната стая	Информирание на психолога Информирание на педагога Информирание на директора Информирание на родителите
Психолози	Разглеждане на договора Подкрепа на учителя за специални сесии в класната стая Индивидуални занятия с ученика Индивидуални занимания с родителите	Комуникация с учителя Комуникация с родителите Комуникация със специалния педагог Комуникация с директора
Ресурсни учители	Специално проектирани уроци/курсове в класната стая Положително укрепване на ученика Задаване на диференцирана домашна работа	Комуникация с учителя Комуникация с психолога
Директори	Проучвателна дискусия за училищното и психосоциалното представяне на ученика Управление на ситуацията Решение за промяна на училищната среда	Комуникация с учителя Комуникация с психолога Комуникация с родителите Комуникация с училищния съветник/експерт
Училищни съветници/експерти	Окончателно решение за смяна на училищната среда	Комуникация с директора Комуникация с родителите

1.3.1. Какви са целите на училищното консултиране и дейностите на съветника-учител?

Подкрепа на учениците при избора на училищна пътека и професионално обучение: Не е необичайно учениците, родителите и учителите да дават „правилните съвети“ относно възможността за училище или професионално развитие на ученика. Този тип консултиране се дава в три различни случая: а) когато училищната зрялост не е очевидна, когато детето влезе в училище, б) когато детето по други причини трябва да посещава друг тип училище и в) при избор на професионално образование. Съветникът-учител чрез провеждане на различни тестове и интервюта и т.н. ще идентифицира способностите на ученика. В контекста на дискусия, насочена към личността с ученика и родителите, той/тя ще им представи резултатите и накрая ще им предложи да вземат и приложат правилните решения, наблюдавайки най-вече на неговите/нейните способности и умения .

Предоставяне на персонализирано психопедагогическо консултиране: За ученици, които имат трудности или сериозни проблеми с ученето или накрая показват поведенчески разстройства. В горните случаи съветникът-учител следва следните „стъпки“:

Първо съветникът-учител трябва да разбере проблема и по този начин да направи някои предположения относно причинно-следствените фактори, поради които е възникнал проблемът. За да стигне до окончателното си заключение, той/тя ще събере данни (тест, наблюдение по време на урока, дискусия със семейната среда). Въз основа на тях той/тя ще провери или

отхвърли своите хипотези и ще пристъпи към Консултативно обсъждане и предлагане на мерки за намеса.

Предоставяне на консултации на училището като система

Дава се на учители за проблем, който се нуждае от информация или за справяне с проблеми, пред които е изправено училището като институция. Съветникът-учител подпомага учителите, като предоставя информация по педагогически или функционални въпроси. Съветникът-учител подпомага училищния директор с неговия/нейния принос за гладкото функциониране на училището и с неговата/нейната подкрепа в проблемни ситуации (Triarhi – Herrmann, 2002 335).

Предоставяне на консултации на родители и членове на други педагогически институции

Дейностите/отговорностите на съветника-учител не се ограничават само до училищното звено, а напротив, те се разширяват до области, които са пряко или косвено свързани с училището (центрове за психично здраве и детски градини). Неговата/нейната роля в тези случаи е информативна. Съветникът-учител участва в семинари и се отнася главно до въпроси, свързани с ученето или поведението на учениците, които се отнасят до възможностите, които съществуват в контекста на училищния курс или професионалното ориентиране. И накрая, той се отнася до актуални проблеми, свързани с образованието на деца и юноши (Triarch-Herrmann, 2002).

1.3.2. Характеристики на училищното консултиране: (Schmitz)

Консултирането трябва да бъде постоянна и обществена услуга, която ще бъде подчинена на правна рамка и ще се ръководи от специфични правила. Да се предоставя по избор. Започва с инициативата на хората, които са изправени пред проблема. И накрая, трябва да бъде в постоянен контакт и сътрудничество с училищни и извънучилищни органи.

Работата и ролята на съветника - учител

Съветникът - учител е придобил уменията, знанията и опита си по време на обучението си по специалността Училищно консултиране. Основната му/нейната роля е в две основни области. А) Помага на ученика да развие способността си да се ориентира и да взема решения. Съветникът – Учителят помага на детето да опознае себе си, своите интереси, способности и умения, но и своите слабости. Б) Освен това помага на ученика да развие способността да може да действа сам. Много съвременни педагози смятат, че това е хуманитарното значение на училищното консултиране. Тоест: Чрез дискусията ученикът осъзнава своя проблем във всичките му измерения и се прави опит да се дадат следните емоции: грижа, интерес и накрая насърчаване. Според Аурин, Съветникът – Учителят е „адвокатът на ученика“, наречете го така, той/тя има ролята на „посредник“, когато възникнат проблеми. И накрая, съветникът - учител играе важна роля в процеса на развитие и обновяване на училищното звено.

1.3.3. Етапи на процеса на консултиране

А) Започнете дискусията и изградете връзка: Основната цел на дискусията е да се спечели взаимно доверие и да се засили интересът към Консултирането. От самото начало трябва да стане ясно, че и двамата членове играят активна роля в това начинание. В допълнение, Съветникът трябва да информира Съветника за структурата и границите на техните отношения, поверителността, възможностите и очакванията. Хората с увреждания често проявяват недоверие, враждебност и отчаяние към Съветника.

В) Изследване и дефиниране на проблема: Този етап може да се счита за най-критичният. Основната му цел е да проучи проблема и Съветникът да разбере какво всъщност му причинява безпокойство, страх, безпокойство, тъга и гняв. Разпознаването и приемането от Съветника на

неговите чувства и мисли е първата стъпка към по-дълбоко разбиране на емоционалния фон, който влияе на цялата ситуация. Ако разбира какво го притеснява, може да разграничи целите си. Някои дори търсят промяна, когато са изправени пред промяна.

С) Граници на целите: На този етап съветникът и съветникът са помолени да отговорят на следния въпрос: какво иска да постигне съветникът? и как мисли, че ще стоят нещата, ако тази трудност се реши? Целите трябва да се разбират. Ако целите са поставени правилно, тогава процентът на успех се увеличава.

Д) Търсене и създаване на алтернативни решения: В този момент консултантът се опитва да разработи нови перспективи за своя проблем. Той/тя трябва да е наясно, че неговите/нейните решения ще променят живота му във всички области. Ролята на съветника е много важна. Освен възможните сценарии, които той/тя ще му подсказе, той/тя трябва да му покаже верния път, така че да ги следва съзнателно и умишлено. Освен това той трябва да му покаже най-добрата алтернатива, тъй като първо е представил плюсовете и минусите.

Е) Приложение: Както бе споменато по-горе, много са тези, които не приемат промяната. Поради тази причина се смята, че е още по-трудно да се поддържа каквато и да е промяна в мислите и емоциите. За да се отплатят всички усилия, всичко, което е решено заедно, трябва да се пренесе в ежедневието. Съществува риск от повторение, ако Съветникът не успее да окаже натиск върху Съветника да ги прилага в ежедневието си. За осъществяване на процеса има следните начини: прецизно планиране на движението, ролева игра и проследяване на времето. Консултантът трябва да избере как ще работи.

Ф) Оценка: Етапът на оценка може да има два резултата. Първият е положителният. Оценката може да означава край на процеса на консултиране, тъй като хората вече са в състояние да се справят сами със същите ситуации, тъй като са постигнали целите си. Другият резултат е отрицателен. Това означава, че целта не е постигната или защото целите не са били изпълнени правилно, или защото планирането не е било правилно и накрая, защото връзката между двете части е била проблематична.

1.4. ПРИЗНАЦИ

Училището е мястото, където децата прекарват по-голямата част от живота си. Това е мястото, където се предава обучението и се извършват много поведения. Това е въвеждането на учениците в обществото. Има много поведенчески проблеми, които учителят може безопасно да управлява и с подходяща намеса да помогне на децата. Поведенческите проблеми като явления са неразривно свързани с живота и историите на деца, които принадлежат към системи от взаимоотношения и изпитват негативни емоционални преживявания и трудности в ежедневието си, пренасяйки ги след това, като модели на поведение, емоции и взаимоотношения с другите, в училище и социални контексти. Където са записани като проблем. Ето някои случаи, които се нуждаят от специално внимание и примерни начини за управление от страна на учителите

Поведенчески и емоционални затруднения между децата

Обучителни и поведенчески затруднения в класната стая

Обучителни затруднения

- **Поведенчески и емоционални затруднения между децата**

- 1. Злоупотреби
- 2. Тормоз в училище (Физическо/емоционално/вербално насилие)
- 3. Психологическа манипулация
- 4. Расистко поведение
- 5. Агресия
- 6. Делинквентно поведение
- 7. Отсъствие на ученици от училищната среда
- 8. Домашно насилие
- 9. Мултикултурализъм-различни религии.
- 10. Интернет зависимост

Обучителни и поведенчески трудности в класната стая

- 1. Проблеми по време на урока
- ☒ Липса на внимание
- ☒ Не завършва работата си
- ☒ Не изпълнява инструкциите на учителя

Поведенчески проблеми в класната стая

- ☒ Не иска думата, а се изказва
- ☒ Започва дискусии със съседите си за извънкласни дейности. Безпокои съседите си с шум, закачки;
- ☒ Прекъсва другите, когато те говорят
- ☒ Не сътрудничи в група
- ☒ Хвърля малки предмети по другите
- ☒ закъснява за час

- ☒ Напуска мястото си без причина и разрешение или напуска класната стая
- ☒ Използва ругатни, обиден или заплашителен език, когато общува с учителя и съучениците си
- ☒ Отсъства неоснователно

3. Проблеми на междуличностните отношения между съучениците в и извън класната стая

- ☒ Замесен в словесен саботаж
- ☒ Замесен във физически, насилствени атаки
- ☒ Лъжи последователно
- ☒ Краде вещи на други хора

Обучителни затруднения

- 1. Симптоми на обучителни затруднения
- ☒ Затруднено възприемане – дясно и ляво – както в себе си, така и в другите.
- ☒ Хиперактивност – с резултат – неспособност за дълго време да се концентрирате върху нещо
- ☒ Не помни какво точно сме му казали, защото лесно забравя
- ☒ Трудности в последователността на събитията и ориентацията
- ☒ Обратни букви и неправилно поставяне
- ☒ Затруднено четене
- ☒ Забавено езиково развитие
- ☒ Трудности при възприемане на понятия за време
- ☒ Трудности при обработката на информация
- ☒ Намалено зрително възприятие, което затруднява възприемането и разграничаването на форми, символи и форми.
- ☒ Трудности при възприемане, обръщане на внимание, кодиране и задържане на информационни стимули.

2. Дислексия

- ☒ Имате затруднения при четене, което е сричково
- ☒ Добавя фонеме, срички или думи, когато четете
- Те объркват букви или думи, когато си приличат акустично или визуално (a → o, b → D, only → law и т.н.)
- губят ред, докато четат
- Не могат да разберат и разкажат това, което четат

- Показване на "огледално четене" (mirror reading /, ах, ха)
- Допускат много правописни грешки
- Пропускане, заместване и заместване на букви-думи-срички
- Писането им има много петна
- Препинателните знаци са използвани неподходящо
- Заменят думите с други сродни
- Пропускане на главни или малки букви
- Имат затруднения при извършването на аритметични операции

3. Трудности при броене

- ☒ Трудности при извършване на математически операции и при разбиране на количествени понятия и количества.
- ☒ Объркване на понятията дясно и ляво
- ☒ Трудност при избора на правилните действия за правилното решаване на проблемите
- ☒ Мания за броене с пръсти
- ☒ Краткосрочна памет

4. Дисграфия

- ☒ Не поставят букви на реда
- ☒ Буквите им са нечетливи, тъй като оказват силен натиск върху молива
- ☒ Писането им е много бавно
- ☒ Не оставят празнини между думите, така че това, което пишат, да няма смисъл
- ☒ Често променят размера на буквите и пропускат препинателни знаци

5. Дизортография

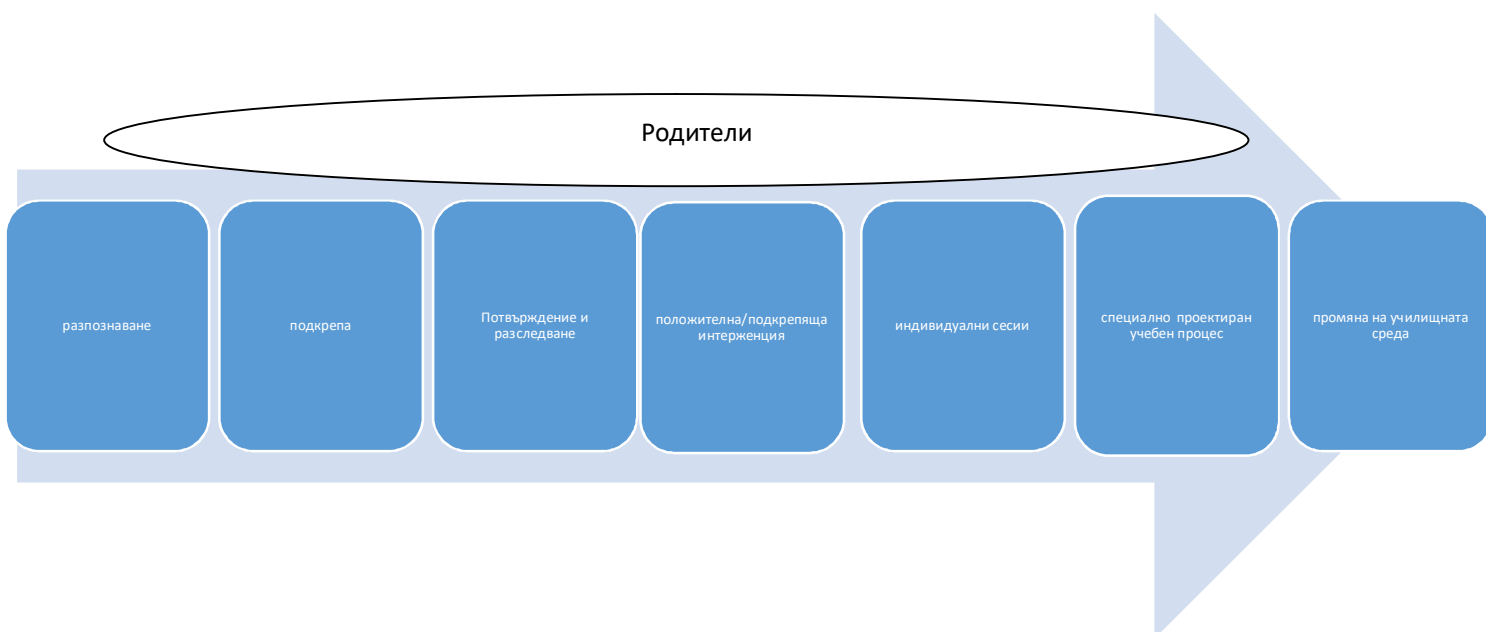
- ☒ Добавете или пропуснете букви.
- ☒ Инвертират гласни, съгласни или дори цялата дума.
- ☒ Допускат правописни грешки както в тематичния, така и в крайния правопис
- ☒ Те трудно възприемат подобни думи
- ☒ Използването на букви в думи с еднакъв звук е неправилно (year, ear)
- ☒ Заменят двуцифрени комбинации, които приличат една на друга
- ☒ Те оставят големи интервали между думите или залепват букви между тях.
- ☒ Повтарят едни и същи думи

Деца с обучителни затруднения обикновено се характеризират с:

- Ниско самочувствие

- Високи нива на стрес
- Отхвърляне от техните връстници.
- Трудности с концентрацията
- Трудности с паметта
- Липса на организация
- Високи нива на тревожност и страх
- Социална изолация
- Отхвърляне от връстниците и самота
- Разстройство на поведението, престъпност

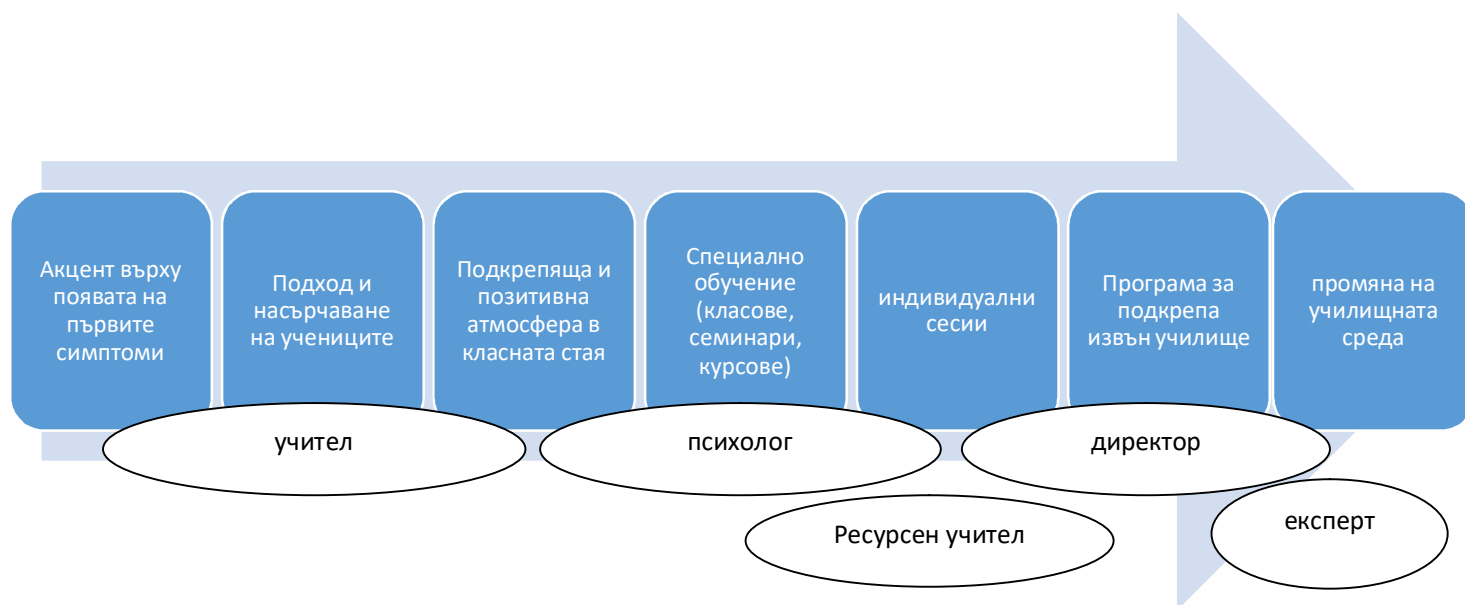
1.5. СЪПКИ

- Поведенчески и емоционални трудности между децата

▪

Обучителни и поведенчески затруднения в класната стая

& обучителни неспособности**1.6. Училищна адаптация – изпълнение**

Проблемите с психосоциалната адаптация са пряко свързани с подобряването на академичните умения на учениците и тяхното представяне в училище, свързано с успешната адаптация на учениците към училище. Съответно, подобряването на социалните и емоционални умения на учениците допринася значително за успеха в училище. Училищният успех, в допълнение към представянето в училище (оценки, постижения от учебната програма, представяне на тестове), се проявява в различни области, като отношение към училището (напр. мобилизация на учениците, отговорност, ангажираност) и поведение в него (включване, присъствие, навици за учене) (Zins et al, 2004, Elias, Wang, Weissberg, Zins & Walberg, 2002).

За да придобият знания и да се адаптират добре към училищния контекст, това, което се изисква от учениците, в допълнение към основните умения за четене, писане и аритметика, е да притежават и използват специфични умения и характеристики, свързани с внимателното присъствие в урока, способност да организират своите учебни усилия, като следват конкретни етапи и изпълняват задачи. Установено е, че учениците с обучителни затруднения срещат трудности при организирането на обучението, при определянето на начина, по който да подхождат към текста или всеки източник на информация и при събирането на необходимата информация, която те са призвани да „научат“. Тъй като повечето училищни уроци се основават на форма на четене, ученето за тези ученици е трудно и мъчително начинание. Така ученикът вижда, че докато се опитва и се изморява (може би повече от останалите му съученици), усилията му са неефективни, което води до неговото разочарование и „отдръпване“ от учебния процес и училищния живот като цяло.

Този раздел оценява силните и слабите страни на детето по отношение на следните критерии:

- училищна ефективност (напр. завършва домашните си, слуша инструкциите на учителя, носи със себе си необходимите училищни пособия)
- умствено планиране (напр. решава, преди да направи нещо, какво трябва да знае и как да го намери, решава кой проблем е най-важен и определя приоритетите)
- училищна адаптация (напр. обръща внимание на урока, слуша внимателно и следва инструкциите на учителя, адаптира се към различните изисквания - когнитивни и поведенчески - в училищната среда)
- мотиви (напр. причинно-следствена дейност, метакогнитивни стратегии)

1.7. Психическо или емоционално приспособяване и ежедневиe

Акцентът, който нашето общество поставя върху представянето в училище, запечатва целия училищен живот на детето. Следователно трудностите в обучението могат да повлияят на психологическия баланс на детето.

Детето с дислексия започва да чувства, че е различно от другите деца от момента, в който влезе в училището. Тъй като неговият/нейният проблем не е видим, той/тя обикновено се опитва да го скрие, когато е сред хора, които не знаят за него, защото това дете може да се почувства засрамено, неудобно или дори, че не е „нормално“. Тази ситуация оказва силен натиск върху детето, защото то постоянно живее с тревогата, че ще разбере. Така той/тя започва да бъде страхлив и да прави всичко по силите си, за да избегне тези ситуации, които го/я поставят в трудна позиция или могат да разкрият неговия/нейния проблем.

Обикновено се фокусираме върху проблеми, свързани с училищното представяне. Трябва обаче да осъзнаем, че дислексията засяга живота на детето всеки ден, от момента, в който то/тя се събуди сутрин до вечерта, когато си легне. Всъщност това създава препятствия пред много други аспекти от живота на детето, които – на пръв поглед – не изглеждат толкова тясно свързани с неговите/нейните особености в ученето.

Изследванията, свързани с емоциите (психическо приспособяване), които учениците изпитват в образователен контекст и по време на учебния процес, твърдят, че тези емоции имат значително влияние върху ученето, паметта, развитието и насърчаването на положително приспособяване при децата (Lewis & Haviland-Jones, 2000). Например положителните емоции могат да повлияят на академичните постижения и ученето на децата, стига те да могат да насочват вниманието си и използването на когнитивните процеси (Meinhardt & Pekrun, 2003). Те могат също така да стимулират и поддържат интереса на учениците към конкретен учебен материал (Ainley, Corrigan, & Richardson, 2005; Krapp, 2005), да активират процеси за решаване на проблеми (Isen, 2000), да улеснят процесите на саморегулиране, свързани с ученето и представянето (Pekrun, Goetz, Titz & Perry, 2002). Последните теории и проучвания по темата за емоциите предлагат множество концептуални модели, които се занимават с ефектите на емоциите върху академичните постижения, участието на учениците в ученето, саморегулирането и мотивацията (Pekrun, 2000. Pekrun, Frenzel, Goetz, & Perry, 2007). Pekrun, Goetz, Titz, & Perry, 2002).

Въпреки че естеството на връзката между дислексията и емоционалните фактори не е ясно изяснено, безспорно е, че специалните увреждания в обучението са свързани с вторични поведенчески и емоционални проблеми, както и с ниско самочувствие. Установено е, че положителните емоции и ефективното управление на стреса могат да помогнат за подобряване на представянето в тестове за памет, проникателност и учене на нова информация, да доведат до по-ефективно използване на когнитивен материал и да допринесат за по-ефективно усвояване на нова информация и организиране на старата.

Този раздел оценява силните и слабите страни на детето по отношение на следните критерии:

- управление на емоциите (задържа контрол, когато някой го/я дразни)

- емпатия (показва интерес и уважение към чувствата на другите)
- адаптивност (еластичен е и лесно се адаптира към промени)
- емоционално възприятие (има способността да възприема емоциите си)
- Ефективно управление на стреса

1.8. Социално приспособяване

Социалното и емоционалното (менталното) измерение на ученето и фактът, че психосоциалните фактори също играят важна роля в процеса на учене, е документиран от емпирични данни. Систематичен преглед на литературата, където основната цел беше да се идентифицират най-важните фактори, влияещи върху ученето, установи, че от 11-те най-важни категории, за които се смята, че оказват влияние върху ученето, осем са свързани със социални и емоционални фактори, като управление на класната стая, социални взаимодействия учител-ученик, група връстници, училищен климат и климат в класната стая (Wang, Haertel & Walberg, 1997). Обратно, установено е, че други фактори като учебна програма, преподаване и демографски характеристики на учениците имат по-малък пропорционален ефект върху учебния процес (Pekrun et al, 2002; Wang, Haertel & Walberg, 1997).

Социалната компетентност се разглежда като способност за взаимодействие с другите в даден социален контекст по специфични начини, които са социално приемливи, функционални и безвредни за другите. Установено е, че децата със специални затруднения в изучаването на езици може да имат неадекватни социални умения и да имат затруднения в междуличностните отношения и неподходящо социално поведение. Тези трудности могат да доведат до формиране на негативна представа за себе си, липса на приемане от връстниците или неловкост в социални случаи (Polychroni, Hadjichristou & Bibou, публикувано от Doikou, 2002; Hatzochristou & Hopf, 1993). Адекватността на социалните умения допринася за появата на функционални поведения, които са адаптирани към изискванията на средата, както и към социалните очаквания, подходящи за възрастта на детето. Социалните умения могат да включват области като взаимоотношения с връстници, взаимоотношения родител-учител, домашна работа и приспособяване в училище.

Този раздел оценява силните и слабите страни на детето по отношение на следните критерии:

- междуличностна комуникация (напр. детето приветства връстниците си, кани ги да играят, предлага помощ)
- сътрудничество (напр. помощ на другите, споделяне)
- самоконтрол (напр. контрол на гнева, компромис при конфликти)
- уверени умения (напр. поема инициатива, иска информация, започва дискусия)
- умения за съответствие (напр. следване на правила, следване на инструкции)

1.9. Себевъзприемане

Затрудненията в ученето в голяма степен предизвикват разочарование и гняв у децата, които се сблъскват не само със собствената си липса на увереност в способностите си, но и със съзнанието, че техният слаб напредък често е във фокуса на коментари и негативна критика. други. Беше подчертано, че детето с обучителни затруднения показва ниско самочувствие не само по отношение на представянето си в класовете, но и в отношенията си с връстници и възрастни, както и в общата представа за себе си. Този раздел оценява силните и слабите страни на детето по отношение на следните критерии:

- възприемане на способността за учене
- възприемане на представянето в часовете

- възприемане на междуличностните отношения (напр. отношения с учители и родители)
- общо възприемане на себе си и самочувствие

1.10. Проблемно поведение

Резултатите от изследването показват наличието на интраперсонални и междуличностни проблеми с адаптирането при деца със специални обучителни затруднения (Handwerk & Marshall, 1998). Съвместното съществуване на тези проблеми с обучителни затруднения обикновено изостря затрудненията на детето при четене и писане и може да доведе до сериозни негативни последици в зряла възраст (напр. престъпност). По отношение на интернализираното поведение, документирано е, че психологическият стрес, изпитван от децата с обучителни затруднения в резултат на чувството на неудовлетвореност, което изпитват от постоянните усилия, които полагат, за да постигнат задоволително представяне, прави децата особено уязвими. Самооценката и самовъзприятието се считат за един от най-важните защитни фактори за вътреличностното приспособяване на детето. В допълнение, по отношение на екстернализираното поведение, обучителните затруднения са свързани с хиперактивност, импулсивност, дефицит на вниманието, антисоциално поведение и поведенчески разстройства и престъпност.

Този раздел оценява трудностите на детето по отношение на:

- **външно поведение (антисоциално - агресивно поведение)**
- **интернализирано поведение (тревожност, депресия, меланхолия, страхове, оттегляне)**
- **хиперактивност – импулсивност**

1.11. Образователно лечение и подкрепа у дома

Образователната терапия трябва да комбинира преподаването с изследване на психологически проблеми, които възпрепятстват ученето. Целта е да се разберат реакциите на детето и разбиране на неговите емоционални нужди, когато то „отказва“ да учи. Терапевтичният подход може да се осъществи по следните начини:

- игрова терапия (Aslin 1969), която позволява на детето да бъде креативно и да открие себе си, както и да изследва реалността чрез въображение. Целта е да експериментирате с въображаеми условия, които го/я плашат по-малко от реалните и се контролират от самия него (Winnicott 1979)
- техники за художествено изразяване, с пластелин, рисуване и ръкоделие
- специални методи на обучение по четене, писане и аритметика, провеждани под формата на игра в безопасна и несъстезателна среда, където представянето не се оценява, а грешките се третират като положителен опит
- Техниките за поведенческа терапия, при които обучението е планирано, се основава на често повторение и желаните отговори се насърчават и възнаграждават
- техники от психоаналитичните методи, със стабилност на времето, пространството, което помага на ученика да открие и интерпретира емоциите, които пречат на ученето.

Освен подкрепата и интереса на учителя, детето с дислексия се нуждае от неразделната ежедневна подкрепа, разбиране, грижа и любов от семейството си. Родителите трябва преди всичко да осъзнаят, че тяхното собствено подкрепящо отношение може да промени живота му. Необходимо е да разберат, че тяхното дете трябва да се старее повече и по различен начин от другите деца, за да постигне мечтите си. Освен това е важно да запомните, че затрудненото учене може да постави препятствия по пътя на детето да успее, но тези пречки могат да бъдат

преодолени. Ето защо те трябва да имат за цел да помогнат на детето да преодолее трудностите си и да преследва своите мечти и амбиции.

Факт е, че ежедневното учене често е източник на стрес, напрежение и раздразнение както за родителите, така и за детето. Би било редно родителите да не се фокусират само върху училищния успех на детето. Но и да се занимавам с други дейности. Също така е важно да покажете и да бъдете търпеливи с детето, което има обучителни затруднения. Необходими са търпение и постоянство, докато се постигне напредък. То трябва да бъде научено на независимост и как да си помага, когато се затруднява в нещо. Подкрепата и наградата помагат в тази посока, но също така поддържат мотивацията за учене жива. Всяко сравнение трябва да се избягва, тъй като може да създаде чувство за малоценност. Къщата трябва да дава сигурност на детето.

Вярата в дислектичните способности на детето е важен ключ към неговия успех в живота. Правилният емоционален и образователен подход на детето може решително да промени отношението му към училището. Може да му даде необходимия оптимизъм и сила, за да постигне целите си и по-късно да се похвали с успехите си. Напротив, критиката и отхвърлянето ще доведат до провал, ниско самочувствие и оттегляне.

1.12. Училищно представяне на детето с дислексия

В гръцката образователна система родителите отдават голямо значение на училищното представяне на детето, като го считат за един от най-важните критерии за психологическа компетентност на детето (Motti-Stefanidis, 2004), докато самите деца свързват училищния успех със своя самооценка. Всъщност децата с ниски академични постижения са склонни да имат по-ниско самочувствие и по-нисък социален престиж в класната стая, докато подобреното представяне е свързано с подобро самочувствие и социален престиж, според оценката на съучениците (Syngollitou, 1977). Следователно децата с дислексия изглежда носят тежко бреме, тъй като често се провалят в една област, академичната, която заема голяма част от ежедневието им и се счита за особено важна както от родителите, така и от учителите (Leodari, 1993).

Ежедневните дейности по четене, правопис, изпълнение на упражнения и състезания са за децата с дислексия видими признаци на техните затруднения и предизвикват стрес и безпокойство.

1.13. Емоции и мисли, изпитани от дете с дислексика

За децата с дислексия четенето, писането и правописът са основните проблеми. Но те водят до вторични проблеми като незаинтересованост, ниска мотивация, разделящо поведение, което има социални и емоционални последици. Многобройни проучвания показват, че училищният неуспех при тези деца се отразява негативно на поведението им в училище и у дома и може да ги отблъсне от него или да причини психосоциални симптоми, изолация, развитие на ниско самочувствие и възприемане на неприемливо поведение.

С навлизането в училищната общност децата започват ясно да разбират своите трудности и разнообразие. След като разберат за проблема си, те започват да се опитват да го скрият от връстниците си. Обзети са от страх, че другите деца ще го разберат и ще им се подиграят или ще ги маргинализират или заклеят с етикета „проблемни“.

За да запазят дислексията си в тайна, те избягват да четат, пишат, да произнасят правописа на дума, да говорят на висок глас или да си припомнят знания от паметта си. Тази ситуация създава

огромен натиск върху тях, които постоянно живеят в тревога дали ще ги разкрият. Страхът е дълбоко вкоренен в тайния живот на децата с дислексия и често го прави по-труден за тях, отколкото самата трудност.

Чрез моя опит като учител в интеграционните класове, не малко пъти съм карал деца с дислексия да прочетат урока на глас (индивидуално обучение) и да станат, за да затворят вратата, в случай че някой отвън дойде и ги изслуша.

В ежедневието си децата, в училище и у дома, изпитват чувство на неудовлетвореност. Чувството, че каквото и да правят, колкото и да се стараят, никога няма да успеят да отговорят на изискванията на учебното училище. Психологическият натиск, произтичащ от такава ситуация, се превръща в силен стрес.

Също така, дете с дислексия се нуждае от повече време, за да реши упражнение и много пъти то/тя не може да се концентрира, то гледа надясно и наляво, отива на следващото упражнение, без да осъзнава, че не е завърши предишния, той/тя започва мисъл и нейното развитие се отклонява от зададеното. Цялата тази дезорганизация и дезориентация поражда чувство на объркване и отчаяние.

Според Франк, децата с дислексия често имат много гняв в себе си. Тъй като не могат да го насочат към дейност, те често участват в битки в училищния двор. Те също избягват много дейности в двора, защото им е трудно и по този начин се чувстват самотни и изолирани. Много пъти виждаме тези деца сами в междучасията, завиждайки на спокойствието и безгрижието на другите деца.

И накрая, една много важна трудност, с която се сблъскват, е развитието на положителен образ за себе си. Децата, които изпитват провал и чувство на неудовлетвореност, се чувстват непълноценни и че усилията им не си струват. Така вместо да се чувства успешен и продуктивен, човекът се научава да не упражнява никакъв контрол върху своята среда, като се смята за некомпетентен и слаб. Когато хората с дислексия успеят в когнитивната или дори в социално-емоционалната област, те приписват успеха си на късмета, намалявайки стойността на усилията си. Когато се провалят, те се смятат за неадекватни или просто за „глупави“.

Важните други играят важна роля във формирането на самовъзприятието. Начинът, по който родителите възпитават децата си, играе решаваща роля за безпроблемната им социализация и за оформянето на тяхното самовъзприятие. В семейства, където преобладават авторитаризъм, безразличие, липса на любов, се създават условия детето да има негативно отношение към себе си (Zafeiropoulou, 1995). Влиянието на семейството върху самовъзприятието на детето е изразено в ранна детска възраст, тъй като с постъпването на детето в училище важните други се добавят от учители и приятели. Така по време на юношеството влиянието на връстниците нараства драстично (Brawn, 1990; Savin - Williams & Berndt, 1990).

1.14. Ролята на развитието на социални умения

Развитието на социални умения е едно от най-големите предизвикателства, пред които родителите на деца с увреждания трябва да се изправят. Общителността на детето в крайна сметка ще определи до голяма степен неговото/нейното самочувствие, неговите/нейните приятелства и неговата/нейната адаптация към училищния живот. Но най-важното е, че социалните умения на детето ще определят успеха му и адаптирането му към зряла възраст. Качеството на живот на възрастните с дислексия зависи преди всичко от степента, в която са развили своите социални умения, а не само от академичното им представяне.

1.15. Ефектът на предразсъдъците-стереотипи

В рамките на училищната система децата с дислексия изглеждат различна социална група, с трудности и специфични характеристики, които ги отличават от другите деца и ги влошават по отношение на способностите и училищните постижения (Higgins et al., 2002). Дислексията е свързана със стереотипи, които въпреки че не са добре проучени, съществуват и са в основата на изключването на тези деца от академични, социални и спортни дейности, както и за дискриминация срещу тях като ниски очаквания от учители и връстници (Хо, 2004). По-точно, Guterman (1995) установи, че децата с дислексия смятат, че техните съученици имат негативни стереотипи за дислексията и ги третират като по-малко интелигентни. Дислексията също е етикет, който функционира като „леща“, през която децата възприемат социалния свят и засяга социалните взаимодействия и взаимоотношения с доминиращата група от „нормални“ деца (Barga, 1996 & Meadan, Halle, 2004)

Най-голямото въздействие на дислексията се открива в детството поради академичен провал, страх от социално унижение и преживявания на виктимизация и дразнене в училище (Goldberg, 2003). Все пак негативното отношение на връстниците към децата с дислексия се счита за особено вредно, така че много, че социалните трудности на децата с дислексия може да се дължат на тяхното собствено поведение, както и на предразсъдъците и дискриминацията, които получават от своите връстници (Pearl, Bay, 1999 & Mishna, 2003)

1.16. Как да помогнем на децата да се отърват от лошите емоции

Както родителите, така и учителите играят важна роля при формирането на чувствата и възгледите на детето за по-нататъшния му живот. Следователно те трябва да намерят начини да помогнат на децата да се справят с негативните емоции, които изпитват всеки ден, и с борбите за постигане на успех в ученето. Те ще постигнат това, започвайки с нещо основно. Приемете личността, способностите и трудностите на детето. Има няколко начина да помогнете на децата да се отърват от страховете си и всякакъв друг вид негативни емоции. Ще спомена един от тях по-долу.

- Насърчавайте децата да идентифицират и изразяват чувствата си.
- Уважавайте тяхното разнообразие и индивидуалност.
- Приемете техните трудности и не се срамувайте от тях.
- Опитайте се да култивирате собствените си таланти.
- Освободете ги от негативните мисли, че те са отговорни за това, което им се случва.
- Обяснете им, че не е самоцел да получавате „Отличен“ в уроците.
- Награждавайте ежедневните им усилия извън резултата.
- Предложете им пътя да изразят своето въображение и креативност.
- Осигурете успех с малки лесни за постигане стъпки
- Осигурете обратна връзка на учениците за техния индивидуален напредък.
- Използвайте ефективно работата в екип.
- Подчертайте любопитството им към случващото се около тях.
- Насърчавайте неговата независимост, като му предлагате едновременно разбиране и подкрепа
- Развитие на отговорността на ученика
- Помогнете им да повярват в неговите способности.
- Попитайте ги за техните мечти и амбиции и ги насърчете да се опитат да ги осъществят.
- Покажете им своята любов и приемане за това, което са и всичко, което постигат.

1.17. ДИСЛЕКСИЯ

- **Специалната дислексия на развитието** е сериозно разстройство на детето, което засяга ученето (т.е. използването и разбирането) на писмена реч и не е свързано с причинни фактори на ниво умствена, културна, емоционална и физическа функция (Stasinos, 2003). Етимологично, гръцкият термин „дислексия“ е съставен от молекулата dys-, която обозначава термина „затруднение“ и думата „говор“, която на старогръцки означава „казаната дума“ и следователно този термин просто се отнася до „затруднение с думите“ (Круикшанк, 1986). Терминът "дислексия" се отнася до група специални обучителни затруднения, като основната отличителна черта са проблемите от неврологичен произход при точното и лесно разпознаване на отделни думи, при декодирането на текстове и при правописа. Най-вероятно дислексията съществува от момента на раждането и нейните ефекти продължават през целия живот на индивида (Agaliotis, 2013).
- Думата дислексия произлиза от гръцки език и означава „затруднение с думите“. Терминът дислексия е използван за първи път през 1872 г. и бавно започва да се развива, за да включва както вродена (конгенитална) дислексия, така и дислексия, причинена от външни фактори. Същата година невролог открива, че пациент страда от слепота на думите след мозъчен кръвоизлив. Същият пациент различаваше буквите и зрението му беше добро.
- Вродената зрителна дислексия е най-честата и представлява трудност при четене и декодиране на думи. Няма нищо общо с липсата на интелигентност или социален и културен произход. Освен това има аудио версия на дислексията, при която има трудности при свързването на четене и писане, тъй като не е възможно да се разберат фонемите. Децата с този тип дислексия не възприемат звуци с висока или ниска честота, така че не могат да различат определени гласни и съгласни.
- IDAC (Международната асоциация по дислексия) твърди, че дислексията е специфичен тип и тези увреждания в ученето са свързани с неврологични причини. Международната федерация по неврология определя дислексията като синдром, който се проявява в неспособност да се научи реч, особено четене, и се дължи на неврологично разстройство, което засяга основните функции за учене.

1.18.ОБОБЩЕНА ТАБЛИЦА ЗА ПРИЗНАЦИ И СТЬПКИ

Категории	Признаци	Съпки
Поведенчески и емоционални трудности между децата	1. Злоупотреби 2. Тормоз в училище (Физическо/емоционално/вербално насилие) 3. Психологическа манипулация 4. Расистко поведение 5. Агресия 6. Делинквентно поведение	<u>Интервенция-Управление от учителя</u> <u>1. Признаване, приемане на договор и студентски подход</u> <u>2. Изграждане на отношения на доверие и емоционално укрепване</u> <u>3. Студентско потвърждение и проучване на договора (с психолог) (първи път на психолог)</u>

	<p>7. Отсъствие на ученици от училищната среда</p> <p>8. Домашно насилие</p> <p>9. Мултикултурализъм-различни религии.</p> <p>10. Интернет зависимост</p>	<p>4. <u>Позитивна/поддържаща намеса на учителя и психолога</u></p> <p>☐ <u>Създайте и засилете мотивацията на детето</u></p> <p>☐ <u>Интеграция за постигане на социални цели</u></p> <p>☐ <u>Дайте възможност на детето да опознае положителните версии на училищния живот</u></p> <p>☐ <u>Използване на "поведенчески" техники при деца с разрушително поведение</u></p> <p>☐ <u>Осигурете алтернативни поведения за подражание</u></p> <p>☐ <u>Насърчаване на положителни поведенчески модели</u></p> <p>☐ <u>Създайте възприемчива и подкрепяща атмосфера в класната стая</u></p> <p>☐ <u>Насърчаване на комуникацията и сътрудничеството между учениците</u></p> <p><u>Ако е необходима допълнителна намеса:</u></p> <p><u>Интервенция на детето от физиколог</u></p> <p>5. <u>Индивидуални занимания с дете:</u></p> <p>☐ <u>Институционализиране и преподаване на ясни правила</u></p> <p>☐ <u>Персонализирана интервенция, основана на лично отношение и познаване на детето, засяга особеностите на случая и особеностите на подхода</u></p> <p>☐ <u>Рамкиране и решителен контрол върху поведението на децата</u></p> <p>☐ <u>Насърчаване и подобряване на социалните/междучностните и емоционалните умения на детето, което среща трудности при интеграцията</u></p> <p>6. <u>Информирание на мениджъра за</u></p>
--	---	--

		<p><u>ситуацията (първи път на мениджър)</u></p> <p><u>7. Включване и сътрудничество на родителите в различни нива и дейности, свързани както с академичното, така и с психосоциалното „изпълнение“ на децата (с мениджъра)</u></p> <p><u>Супервизия на учителя от психолог</u></p> <p><u>8. Специално проектиран учебен процес</u></p> <p><u>☐ Постоянно позоваване на тези правила, като ключов елемент от динамиката на класа</u></p> <p><u>☐ Организирано и структурирано управление на динамиката в класната стая, съчетано с гъвкави нагласи и стратегии (нагласи, които повишават самоефективността на учениците и положителните спонтанни инициативи)</u></p> <p><u>☐ Interventions based on functional and individualized evaluations</u></p> <p><u>☐ Use of cultural tools for the management and approach of students (art, music, theater, photography)</u></p> <p>If further intervention is needed:</p> <p><u>Intervention of the manager</u></p> <p>9. Information and exploratory discussion with local/regional school advisor</p> <p>10. Communication with parents and school advisor for immediate management of the situation</p> <p>11. Change of school environment</p>
--	--	--

<p>Учебни и поведенчески трудности в класната стая</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. 1. Проблеми на урока 2. ☐ Липса на внимание 3. ☐ Не завършва работата си 4. ☐ Не изпълнява инструкциите на учителя 5. 6. 2. Поведенчески проблеми в класната стая 7. ☐ Не иска думата, а се изхвърля 8. ☐ Започва дискусии със съседите си за извънкласни дейности. Безпокои съседите си с шум, закачки, сираци 9. ☐ Прекъсва другите, когато говорят 10. ☐ Не си сътрудничи в групи 11. ☐ Хвърля малки предмети по другите 12. ☐ Пристига късно в Псатия 13. ☐ Напуска бюрото си без причина и разрешение или напуска класната стая 14. ☐ Използва ругатни, обиден или заплашителен език, когато общува с учителя и съучениците си 15. ☐ Отсъства неоснователно 16. 17. 3. Проблеми на междуличностните отношения между съучениците в и извън класната стая 18. ☐ Замесен в словесен саботаж 19. ☐ Замесени във физически, насилствени атаки 20. ☐ Лъжи в редица 21. ☐ Краде вещи на други хора 	<p><u>Управление-Намеса от учители</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Специален акцент върху появата на първите симптоми</u> 2. <u>Подход на учениците и изграждане на емоционална подкрепа</u> 3. <u>Награждаване и поощряване на ученика</u> 4. <u>Създаване на подкрепяща и позитивна атмосфера в класната стая</u> 5. <u>Възлагане на отговорности на ученика (отговорности в класната стая)</u> 6. <u>Информирание на специалния педагог и училищния психолог (за първи път специален педагог и психолог)</u> <p><u>Ако е необходима допълнителна намеса:</u> <u>Супервизия от специален педагог и психолог</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 7. <u>Информирание на родители и настойници (с управител) (първи управител)</u> 8. <u>Индивидуални сесии за изследване на симптомите на затрудненията</u> 9. <u>Поддържащи курсове</u> ☐ <u>Положително подсилване и самодоволство на ученика</u> ☐ <u>Използване на поведенчески техники с разрушително поведение</u> ☐ <u>Осигурете алтернативни поведения за подражание</u> ☐ <u>Диференцирана домашна работа</u> <p><u>Ако е необходима допълнителна намеса:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 10. <u>Насърчаване за интервенция и рамкиране на детето с програма за извънучилищно лечение</u>
--	---	---

		<p><u>Ако е необходима допълнителна намеса:</u></p> <p><u>Намеса на управителя</u></p> <p><u>11. Информация и проучвателна дискусия с местен/регионален училищен съветник</u></p> <p><u>12. Комуникация с родители и училищен съветник за незабавно управление на ситуацията</u></p> <p><u>13. Промяна на училищната среда</u></p>
Обучителни трудности	<p>6. Симптоми на обучителни затруднения</p> <p>☐ Затруднено възприемане – дясно и ляво – както в себе си, така и в другите.</p> <p>☐ Хиперактивност – с резултат – неспособност за дълго време да се концентрирате върху нещо</p> <p>☐ Не помни какво точно сме му казали, защото лесно забравя</p> <p>☐ Трудности в последователността на събитията и ориентацията</p> <p>☐ Обратни букви и неправилно поставяне</p> <p>☐ Затруднено четене</p> <p>☐ Забавено езиково развитие</p> <p>☐ Трудности при възприемане на понятия за време</p> <p>☐ Трудности при обработката на информация</p> <p>☐ Намалено зрително възприятие, което затруднява възприемането и разграничаването на форми, символи и форми.</p> <p>☐ Трудности при възприемане, обръщане на внимание, кодиране и задържане на информационни стимули.</p>	<p><u>Управление-Намеса от учители</u></p> <p><u>1. Специален акцент върху появата на първите симптоми</u></p> <p><u>2. Подход на учениците и изграждане на емоционална подкрепа</u></p> <p><u>3. Награждаване и поощряване на ученика</u></p> <p><u>4. Създаване на подкрепяща и позитивна атмосфера в класната стая</u></p> <p><u>5. Възлагане на отговорности на ученика (отговорности в класната стая)</u></p> <p><u>6. Информирание на специалния педагог и училищния психолог (за първи път специален педагог и психолог)</u></p> <p><u>Ако е необходима допълнителна намеса:</u></p> <p><u>Супервизия от специален педагог и психолог</u></p> <p><u>7. Специализация на учителя със семинари по специално образование и обучителни затруднения</u></p> <p><u>8. Информирание на родители и настойници (с управител) (първи управител)</u></p> <p><u>9. Индивидуални сесии за изследване на симптомите на затрудненията</u></p> <p><u>10. Поддържащи курсове</u></p> <p>☐ <u>Положително подсилване и самодоволство на ученика</u></p>

	<p>7. Дислексия</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Имате затруднения при четене, което е сричково ☐ Добавете фонемни, срички или думи, когато четете ☐ Те объркват букви или думи, когато си приличат акустично или визуално (a → o, b → D, only → law и т.н.) ☐ Те губят ред, докато четат ☐ Не могат да разберат и разкажат това, което четат ☐ Показване на "огледално четене", ах, ха) ☐ Допускат много правописни грешки ☐ Пропускане, заместване и заместване на букви-думи-срички ☐ Писането им има много петна ☐ Препинателните знаци са използвани неподходящо ☐ Заменете думите с други сродни ☐ Пропускане на главни или малки букви ☐ Имате затруднения при извършването на аритметични операции <p>8. Затруднение при броене</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Трудности при извършване на математически операции и при разбиране на количествени понятия и количества. ☐ Объркване на понятията дясно и ляво ☐ Трудност при избора на правилните действия за правилното решаване на проблемите 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Използване на поведенчески техники с <u>разрушително поведение</u> ☐ Осигурете алтернативни поведения за <u>подражание</u> ☐ Диференцирана домашна работа <p>Ако е необходима допълнителна намеса:</p> <p><u>11. Насърчаване за интервенция и рамкиране на детето с програма за извънучилищно лечение</u></p> <p>Ако е необходима допълнителна намеса:</p> <p>Намеса на управителя</p> <p><u>12. Информация и проучвателна дискусия с местен/регионален училищен съветник</u></p> <p><u>13. Комуникация с родители и училищен съветник за незабавно управление на ситуацията</u></p> <p><u>Промяна на училищната среда в училище със специални нужди</u></p>
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> ☒ Мания за броене с пръсти ☒ Краткосрочна памет 9. Дисграфия ☒ Не поставяйте букви на реда ☒ Буквите им са нечетливи, тъй като оказват силен натиск върху молива ☒ Писането им е много бавно ☒ Не оставят празнини между думите, така че това, което пишат, да няма смисъл ☒ Често променят размера на буквите и пропускат препинателни знаци 10. Дизортография ☒ Добавят или пропускат букви. ☒ разменят гласни, съгласни или дори цялата дума. ☒ Допускат правописни грешки както в тематичния, така и в крайния правопис ☒ Те трудно възприемат подобни думи ☒ Използването на букви в думи с еднакъв звук е неправилно (ухо, уxo) ☒ Заменете двуцифрени пактове, които приличат един на друг ☒ Те оставят големи интервали между думите или залепват букви между тях. ☒ Повтарят едни и същи думи ☒ Децата с обучителни затруднения обикновено се характеризират с: <ul style="list-style-type: none"> ☒ Ниско самочувствие ☒ Високи нива на стрес ☒ Отхвърляне от техните връстници. 	
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none">☒ Трудности с концентрацията☒ Трудности с паметта☒ Липса на организация☒ Високи нива на тревожност и страх☒ Социална изолация☒ Отхвърляне от връстници и самота☒ Разстройство на поведението, провинение.	
--	---	--

2. ГЛАВА II - Ръководство за практическо използване на софтуерното приложение СМРОУ (ESLMS)

2.1. Въведение

Early Leaving Monitoring System (ESLMS) е настолно приложение, създадено в рамките на проекта Erasmus + ESL Preventers, с цел да подпомогне учителите в началните училища и отговорния училищен персонал с основна информация за потенциалните предизвикателства, пред които са изправени учениците. Освен това това софтуерно приложение предлага база данни, в която учителите могат да въвеждат уведомени случаи и мерки, които предприемат за преодоляване на предизвикателствата.

2.2. Инсталация

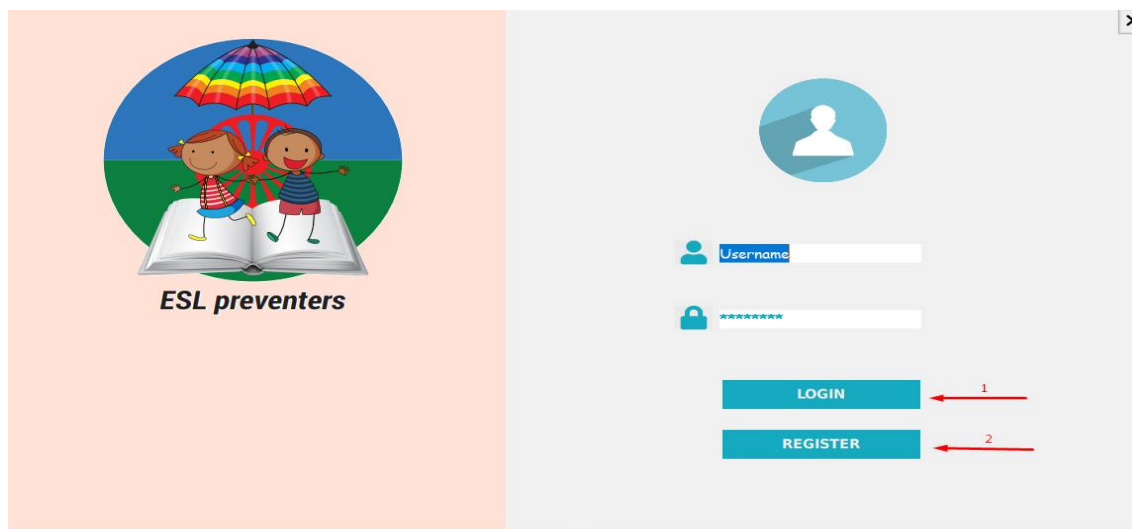
За да получат и използват приложението, потребителите трябва

1. Изтеглете инсталатора на приложението (ще бъде достъпен за безплатно изтегляне от уеб сайта на проекта)
2. Следвайте инструкциите за инсталиране
3. Имате достъп до интернет (Интернет е необходим за получаване на достъп до базата данни)

2.3. Екран за вход

Когато потребителите отворят приложението, първото нещо, което ще видят, е екранът за вход. Ако потребител (учител или отговорен училищен персонал) вече има акаунт, той/тя може да използва своето потребителско име и парола, за да влезе и да получи достъп до приложението (вижте Фигура 1, стрелка 1). Ако потребителят няма акаунт, той/тя може да натисне бутона за регистрация и да създаде собствен акаунт (вижте

Фигура 1, стрелка 2).

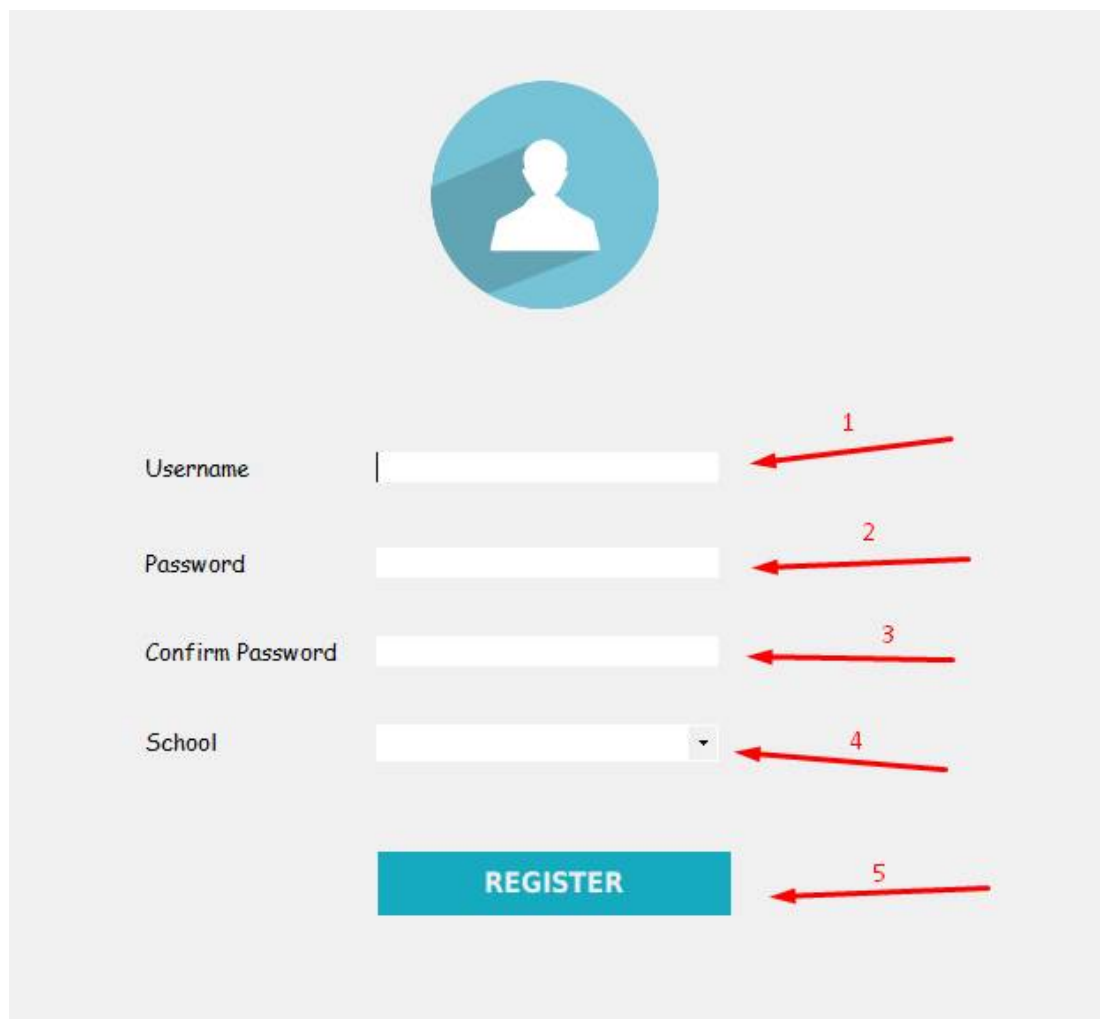

Picture 1

След като потребителят щракне върху бутона за регистрация, той/тя може да види формата за регистрация. Потребителят трябва да попълни всяко поле със съответните данни.

1. Потребителско име (Снимка 2, стрелка 1)
2. Парола (Снимка 2, стрелка 2)
3. Потвърдете паролата (Снимка 2, стрелка 3)
4. Училище (Това поле е много важно, трябва да изберете собственото си училище: Картина 2, стрелка 4)

След като потребителят завърши процедурата по регистрация, той/тя може да щракне върху бутона за регистрация (Снимка 2, стрелка 5) и ако всичко е наред, Потребителят ще получи съобщение за потвърждение и софтуерът автоматично ще върне потребителя обратно към екрана за влизане (Снимка 1 от предишната страница) .

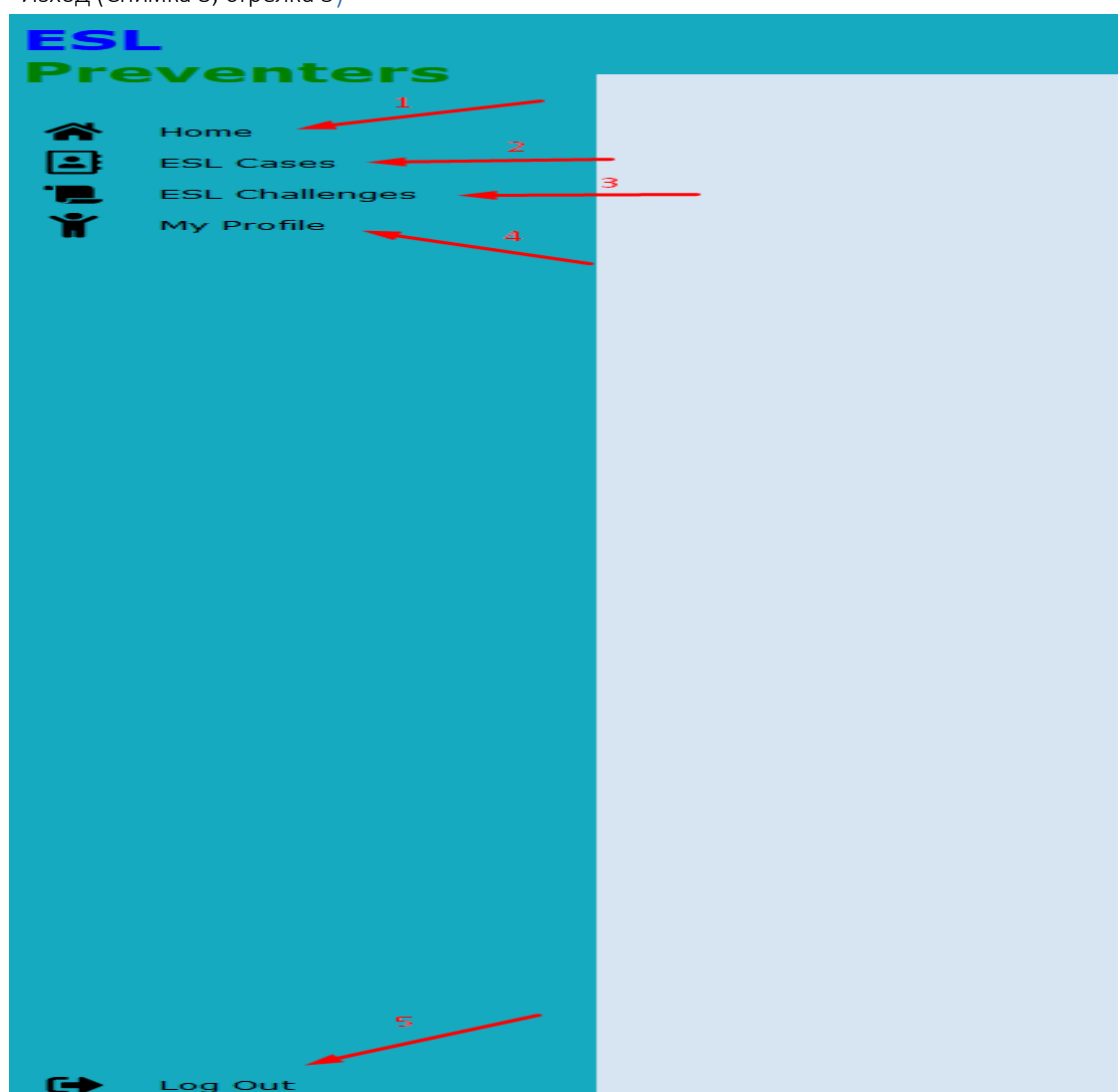
The image shows a registration form on a light gray background. At the top center is a circular icon with a white silhouette of a person on a blue background. Below the icon are four input fields, each with a red arrow pointing to it from the right, labeled with numbers 1 through 4. The fields are: 'Username' (text input), 'Password' (password input with a small eye icon), 'Confirm Password' (password input with a small eye icon), and 'School' (dropdown menu). Below these fields is a teal button with the word 'REGISTER' in white capital letters. A red arrow labeled '5' points to the 'REGISTER' button from the right.

Picture 2

2.4.Главно меню

След като потребителят влезе в системата, от лявата страна той/тя може да види Главното меню, от което могат да бъдат оценени различни части на приложението.

- Начало (Малко обща информация и връзка за изтегляне на основния документ за ESL Challenges: Картина 3, стрелка 1)
- ESL случаи (Снимка 3, стрелка 2)
- ESL Challenges (Обща информация за трудностите, пред които са изправени децата в началното училище: Снимка 3, стрелка 3)
- Моят профил (Снимка 3, стрелка 4)
- Изход (Снимка 3, стрелка 5)

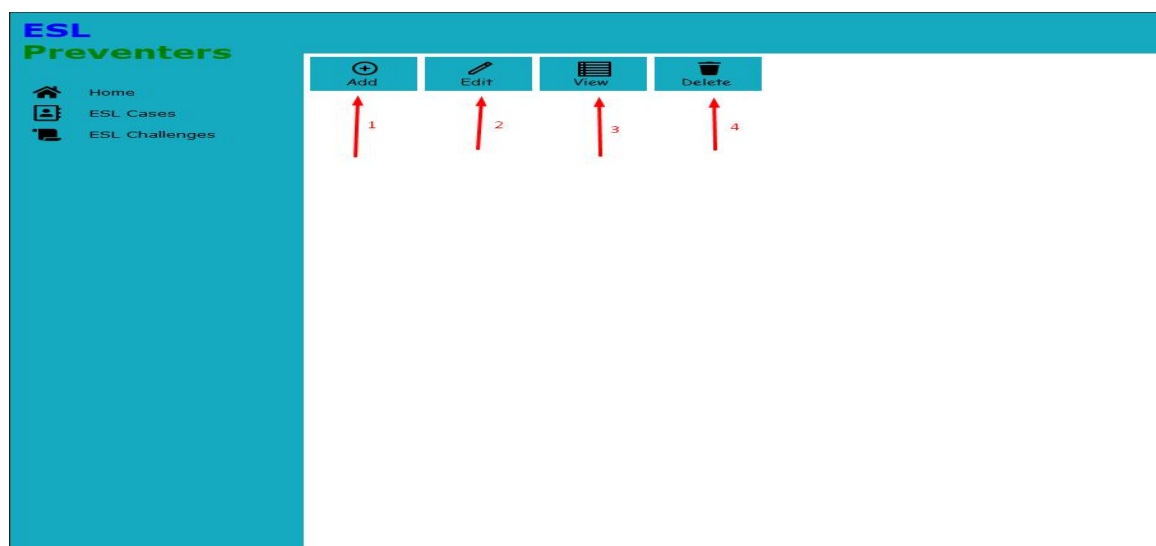
Picture 3

2.5. Заглавна страница (Home)

В раздела, наречен Home (Заглавна страница), има опция за изтегляне на общия файл за РОУ/ESL Певдизвикателства, където са обяснени подробно всички предизвикателства, пред които са изправени учениците от началното училище.

2.6. РОУ / ESLказуси

Разделът, наречен ESL казуси(Ранно отпадане от училище), ще се използва, ако учителят уведоми някой ученик от началното училище, който е изправен пред предизвикателства и има възможност да въведе случая в създадената база данни. Освен това в базата данни учителят може да постави информация за стъпките, които е предприел, за да разреши предизвикателството. Бележките, които ще бъдат въведени в базата данни, могат да се видят и от отговорния училищен персонал (директор и училищен психолог), така че те също могат да допринесат с подкрепа за действията на учителите.

Picture 4

Добавете формуляр за казус

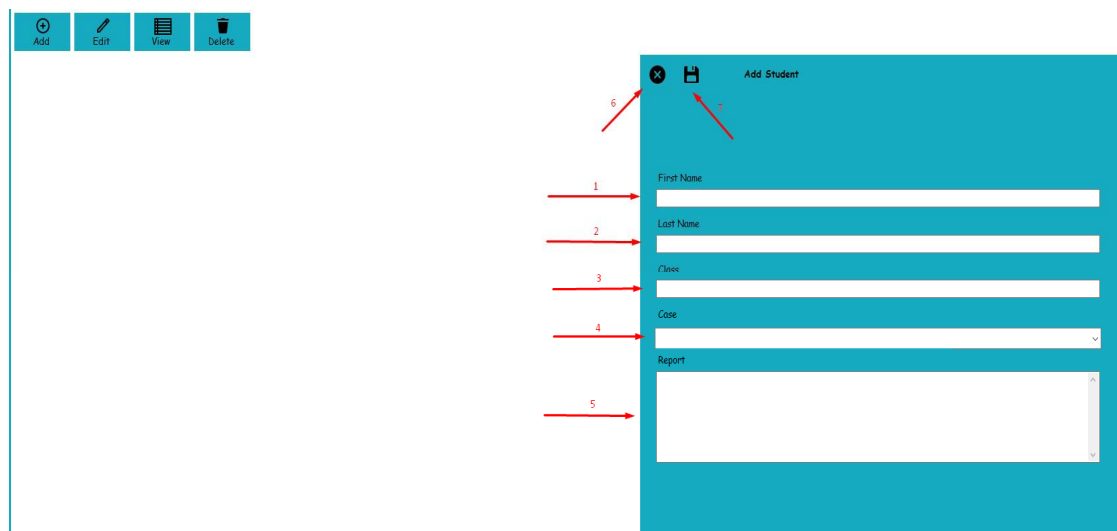
За да добави нов случай, потребителят трябва да натисне бутона Добави (Снимка 4, стрелка 1) и ще се покаже формулярът за добавяне на случай.

Потребителят трябва да попълни полетата със съответните данни

1. Първо име (Снимка 5, стрелка 1)
2. Фамилия (Снимка 5, стрелка 2)
3. Клас (Снимка 5, стрелка 3)
4. Калъф (Щракнете върху падащото меню, за да видите всички калъфи, снимка 5, стрелка 4)

5. Доклад (Потребителят не трябва да попълва това поле, когато добавя нов случай. Потребителят може да редактира това по-късно и да използва това поле, за да следи напредъка на своя случай, снимка 5, стрелка 5)

След като Потребителят приключи с въвеждането на данни, той трябва да кликне върху бутона Запис (Снимка 5, Стрелка 7), за да завърши записването на случая в базата данни. За да затворите формуляра за добавяне, потребителят трябва да кликне върху бутона Затвори (Снимка 5, стрелка 6)

Picture 5

Редактиране на ученик

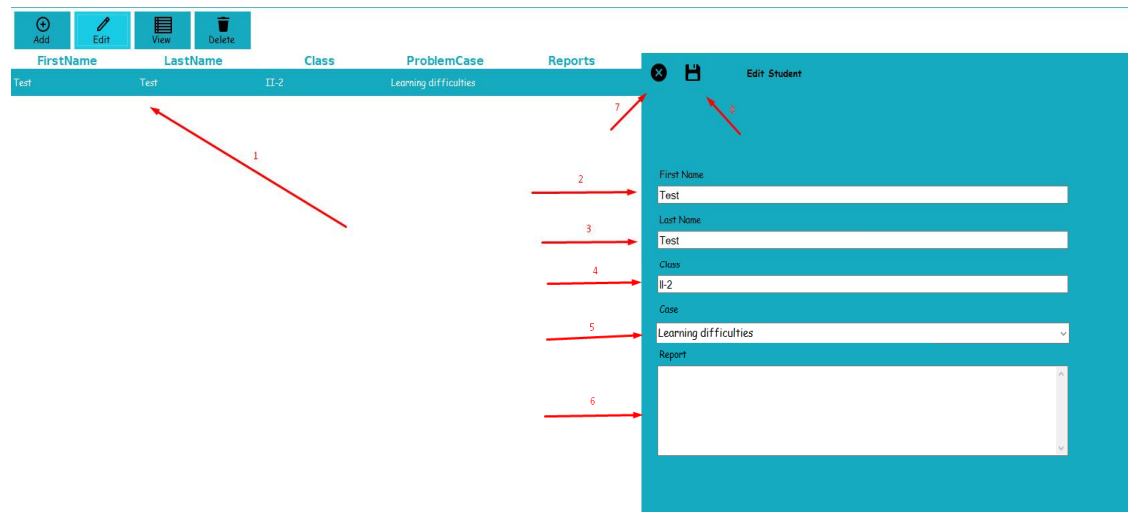
За да редактира случай, потребителят трябва да натисне бутона Редактиране (Снимка 4, стрелка 2) и ще се покаже формулярът за редактиране.

Избирайки кой случай/казус (Снимка 6, стрелка 1) потребителят иска да редактира, всички полета автоматично ще бъдат попълнени с правилните данни.

Редактирайте полетата със съответните данни

1. Първо име (Снимка 6, стрелка 2)
2. Фамилия (Снимка 6, стрелка 3)
3. Клас (Снимка 6, стрелка 4)
4. Случай (Щракнете върху падащото меню, за да видите всички случаи, снимка 6, стрелка 5)
5. Доклад (Ако има напредък по този случай, можете да започнете да попълвате това поле, Картина 6, Стрелка 6)

След като сте готови, щракнете върху бутона Запазване (Снимка 6, стрелка 8), за да запазите промените. За да затворите формата за редактиране, щракнете върху бутона Затвори (Снимка 6, стрелка 7)

Picture 6

Преглед на казуса.

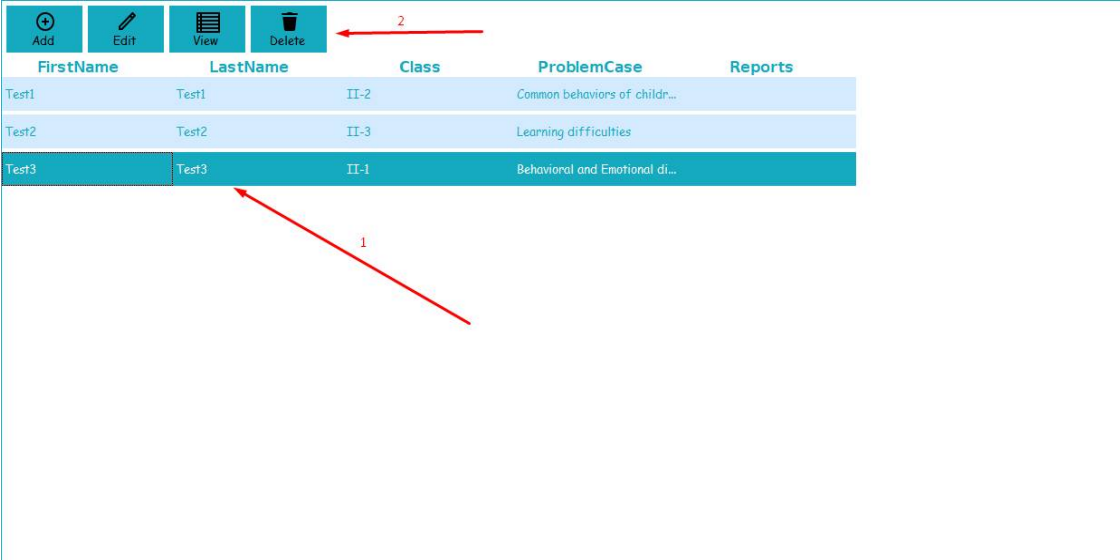
За да видите всички случаи, потребителят трябва да натисне бутона Преглед (Снимка 4, стрелка 3).

Picture 7

Изтриване на случай/казус.

За да изтрие случай, потребителят трябва да натисне бутона Преглед (Снимка 4, стрелка 3), след което да избере случая (Снимка 8, стрелка 1), който той/тя иска да изтрие, и да щракне върху бутона Изтриване (Снимка 8, стрелка 2)

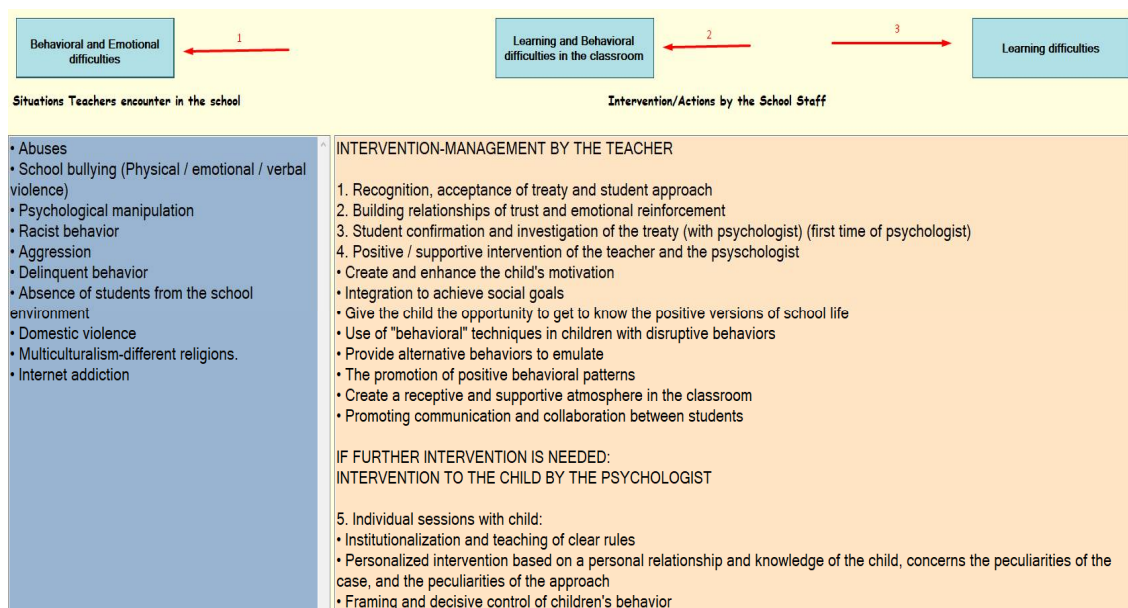
FirstName	LastName	Class	ProblemCase	Reports
Test1	Test1	II-2	Common behaviors of childr...	
Test2	Test2	II-3	Learning difficulties	
Test3	Test3	II-1	Behavioral and Emotional di...	

Picture 8

2.7.ESL предизвикателства

За да се запознае с всички трудности, които децата срещат в училище, потребителят трябва да натисне бутона ESL Challenges (Снимка 3, стрелка 3). Тук Потребителят може да прочете информация за Случаите, както и предложена намеса/Мерки, които той/тя трябва да предприеме.

1. Случай 1: Поведенчески и емоционални затруднения (Снимка 9, стрелка 1)
2. Случай 2: Трудности в обучението и поведението в класната стая (Снимка 9, стрелка 2)
3. Случай 3: Трудности в ученето (Снимка 9, стрелка 3)

Picture 9

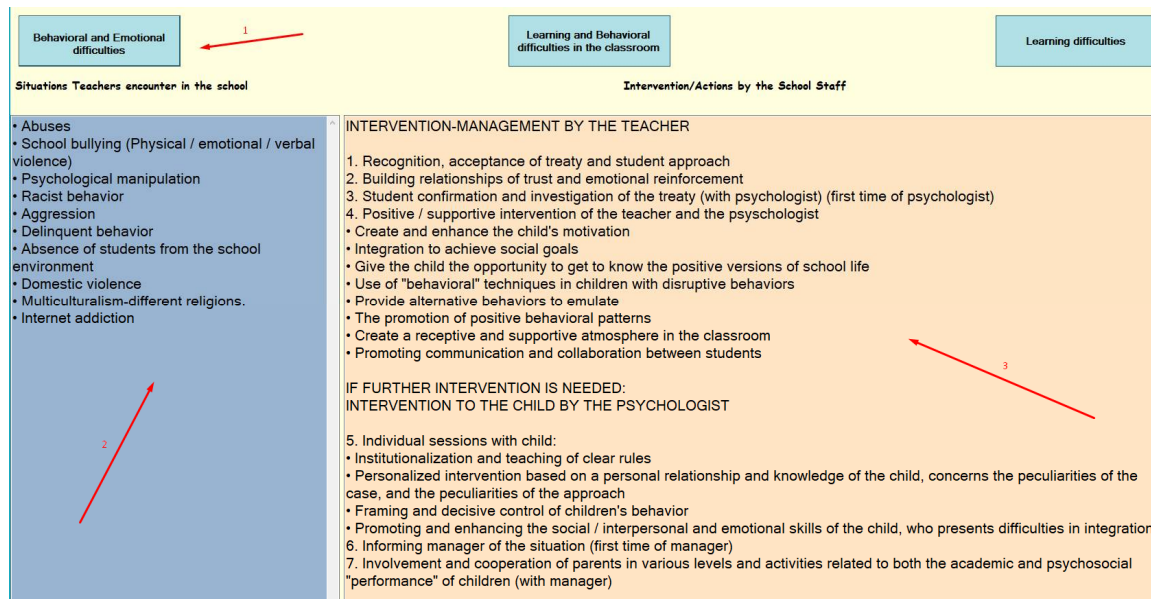
Случай 1

За да получите повече информация относно Случай тип 1, Потребителят трябва да натисне бутона Поведенчески и Емоционални затруднения (Снимка 10, Стрелка 1).

1. От лявата страна потребителят може да прочете за ситуацияите, които учителите срещат в училище (Снимка 10, стрелка 2)

2. От дясната страна потребителят може да прочете за интервенциите/действията, които трябва да бъдат предприети от учителите или от отговорния училищен персонал

(Снимка 10, стрелка 3)

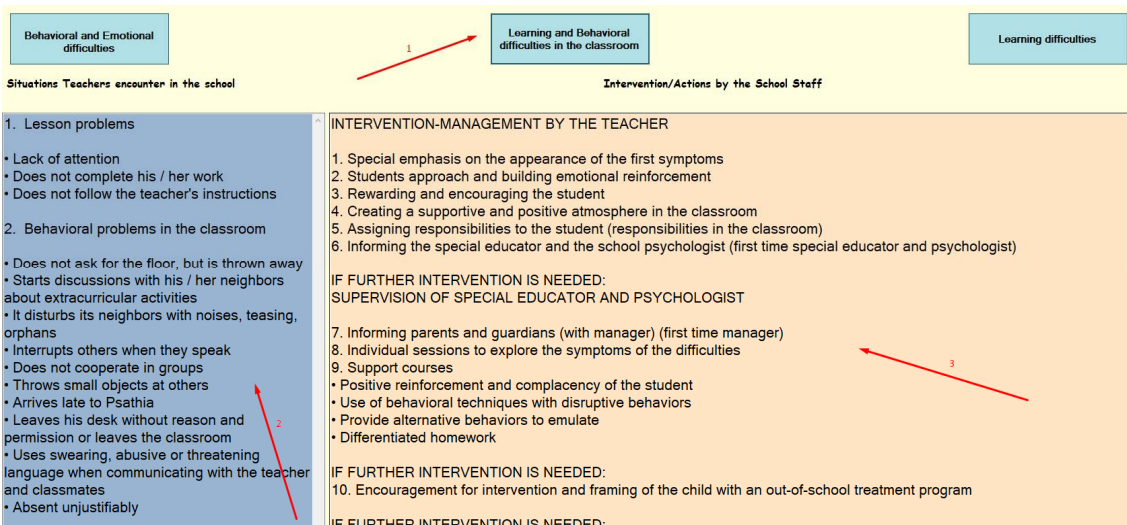
Picture 10

Случай 2

За да получите повече информация относно казус тип 2, потребителят трябва да натисне бутона за затруднения в обучението и поведението в класната стая

(Снимка 11, стрелка 1).

1. От лявата страна потребителят може да прочете за ситуациите, които учителите срещат в училище (Снимка 11, стрелка 2)
2. От дясната страна потребителят може да прочете за интервенциите/действията, които трябва да бъдат предприети от учителите или от отговорния училищен персонал (Снимка 11, стрелка 3)

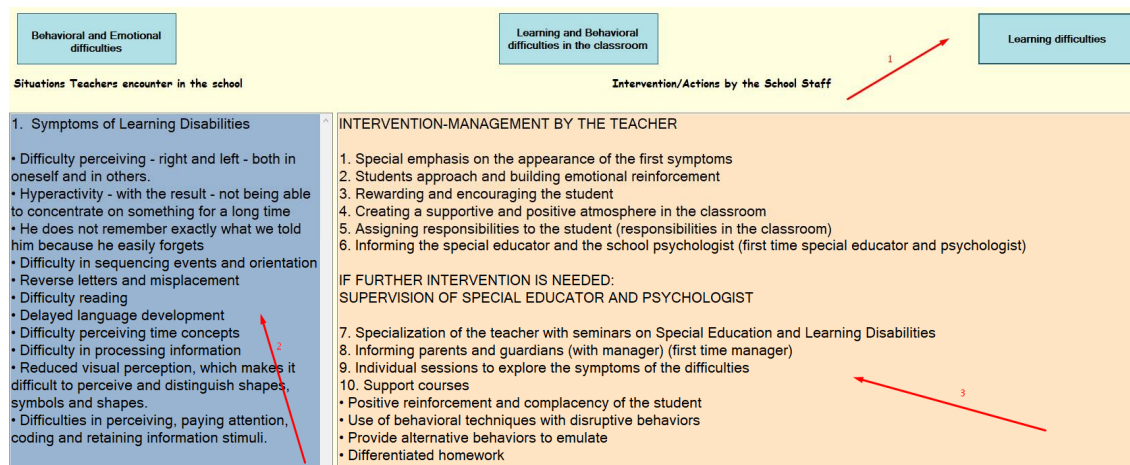
Picture 11

Случай 3

За да получите повече информация за Казус Тип 3, Потребителят трябва да натисне бутона Общителни трудности (Снимка 12, Стрелка 1).

1. От лявата страна потребителят може да прочете за ситуациите, които учителите срещат в училище (Снимка 12, стрелка 2)

2. От дясната страна потребителят може да прочете за интервенциите/действията, които трябва да бъдат предприети от учителите или от училищния персонал (Снимка 12, стрелка 3)

Picture 12

Език

За да сменят езика на текста, потребителите трябва да кликнат върху списъка с езици (Снимка 13, стрелка 1) и да изберат един от езиците.

1. Английски (Снимка 13, стрелка 2)
2. Македонски (Снимка 13, стрелка 3)
3. Гръцки ((Снимка 13, стрелка 4)
4. Български (Снимка 13, Стрелка 5)

След като изберете предпочитания език, текстът ще бъде автоматично преведен.

The screenshot shows a software interface with two main columns. The left column, titled "Situations Teachers encounter in the school", lists various issues such as Abuses, School bullying, Psychological manipulation, Racist behavior, Aggression, Delinquent behavior, Absence of students, Domestic violence, and Internet addiction. The right column, titled "Intervention/Actions by the School Staff", lists 11 numbered actions, including recognition, building trust, student confirmation, and promoting communication. A language selection dropdown menu is positioned between the columns, with a red arrow labeled '1' pointing to the dropdown arrow and other arrows labeled '2' through '5' pointing to the language options: English, Macedonian, Greek, and Bulgarian.

Picture 13

3. ГЛАВА III- НАСОКИ ЗА АДЕКВАТЕН ПОДХОД КЪМ ПРИОБЩАВАНЕ НА РОМСКИТЕ УЧЕНИЦИ И АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА РОМСКИТЕ РОДИТЕЛИ В ОБУЧЕНИЕТО НА ТЕХНИТЕ ДЕЦА

3.1. Включване на ромски ученици

Ключови стратегии за насърчаване на социалното включване на ромски ученици в класната стая

Ключовите стратегии за насърчаване на социалното включване в класната стая са тези стратегии, които могат да помогнат на всички деца в класната стая да генерират знания по устойчив начин и да насърчат интерактивна и приятна учебна среда. Интерактивните методи на преподаване могат да бъдат от огромна помощ за подпомагане на учениците от общността да развият интерес към участие в образователния процес. Използването на интерактивни методи на преподаване и обучение може да се комбинира с установяване на междулически контакт и сътрудничество, ако учителите са наясно с тези възможности за смесване на групи от деца. Ползите от интерактивните и ориентирани към обучаемия методологии са широко признати. Тези методи могат да бъдат особено полезни за засилване на межкултурния контакт и сътрудничество, ако учителите организират сътрудничество в смесени групи от деца. Децата ще се научат да работят заедно като индивиди и ще развият чувство за принадлежност

към учебна общност. Такива дейности са важни, доколкото изграждат положителна, подкрепяща среда, в която ромските деца могат да изразяват себе си честно без страх и могат да говорят за своите идеи и възприятия, подчертават ключовата роля на езика, за да могат децата да се примирят със своя свят, и в развиването на разбиране за това, което преживяват и наблюдават, да се справят с емоционалните проблеми по безопасен и подходящ за възрастта начин дават възможност на децата да обсъждат и осмислят ситуации от реалния живот и да развиват съпричастност към другите.

3.2. Включване на ромски родители

Изграждане на силни връзки между училищата и родителите от общността
Установяването на силни връзки с родителите е съществена част от подпомагането на образованието на учениците от малцинствата. Най-успешните училища, които работят с тези ученици, са тези, които насърчават Насоки за учители за социално включване на ромите в училищата. Такива училища обикновено имат добри връзки с инициативи на общността, центрове за обучение и местни проекти, включително малцинствени общностни групи. Родителите играят решаваща роля в образованието на децата си. Те са ключовият възпитател на децата и ги познават по-добре от всеки друг. Има изобилие от научни доказателства, които показват, че децата се справят по-добре, когато има тясно работно партньорство между дома и училището. Участието на родителите и тяхната връзка с училището е от решаващо значение за подобряване на посещаемостта и завършването на образованието. Следователно участието на родителите е ключов фактор за постиженията на учениците и това важи за всички етнически групи. Ако детето изпитва затруднения в училище, от съществено значение е да развие добра комуникация с родителите и други ключови лица. Понякога проблемите на родителите и децата могат да бъдат тясно свързани. В случай на завръщане се, напускането на родната им страна често нарушава семейните отношения: децата могат да загубят родители или ключови лица, които се грижат за тях. По-често децата губят вниманието на родителите си, които могат да бъдат толкова заети с елементарното оцеляване и собствените си проблеми, че да не могат да обърнат на малките деца вниманието, от което се нуждаят. Когато родителите са емоционално отсъстващи, е важно да се гарантира, че децата получават социална подкрепа в рамките на и между етническите групи. Отправна точка за насърчаване на по-голямо участие на родителите и общността е да се признае, че има различни общности с различен опит. Индивидите от различни общности и от различни общности не трябва да се разглеждат по начини, които ги етикетират или стереотипизират като хомогенна група. Родителите и децата могат да очакват и да се страхуват от преживяванията на дискриминация. Те могат да се сблъскат с редица икономически, социални и практически пречки пред включването си в училище, като липса на дрехи, липса на транспорт, нужда от детски труд, езикови проблеми и липса на материални ресурси за участие в училищни дейности. За много деца изолацията и липсата на подкрепа са значителни рискови фактори. Ако децата изпитват затруднения в училище, учителите трябва да проверят дали те и техните семейства имат подкрепата на обществени групи, клубове след училище, достъп до групи за игра и езикови курсове.

- Родителите трябва да се разглеждат като партньори,
- Родителите трябва да бъдат поканени да посетят училището и учителите.
- Подкрепата ще помогне за изграждането на доверие между тях и учителите.

- Специално внимание трябва да се обърне на родителите, които нямат образование или самите те са неграмотни.
- Ако е необходимо, трябва да се организират услуги за писмен или устен превод, за да се улесни комуникацията.

3.2.1. Насърчаване на достъпа до образование и посещаването на училище

Отпадането на дете от училище не е резултат от изолирано решение в даден момент, а е следствие от процес. Проблемите с нередовното посещение и отпадането изискват цялостни училищни насоки и практики, тъй като не могат да бъдат решени от отделните учители. Училището трябва да подчертае правото на образование за всички деца и да разработи последователни подходи за предотвратяване на отпадането и преждевременното напускане на училище. Стратегиите, избрани от училищната общност, трябва да бъдат включени в плана за развитие на училището и съобщени на всички учители.

В случай, че екипът за предотвратяване на отпадането трябва да проведе разговор с родител или с дете, което е напуснало училище, трябва да се следват следните стъпки:

1. Идентифицирайте случая,
2. Подгответе въпроси за разговор,
3. Направете заключения,
4. Предложете решение и обсъдете по-нататъшни стъпки с колегите

Намерете учители, които индивидуално или в група ще продължат напред като доброволци, за да общуват с родители, чиито деца не посещават редовно училище. Тези срещи могат да се провеждат в училище или по домовете и имат за цел да информират родителите за важността на образованието на децата им и да ги насърчат да върнат децата си в училище. Освен срещи с родители, те могат да организират и срещи с отпаднали ученици, които обикновено са принудени да направят това поради социално-икономическата ситуация, което понякога се случва първоначално да бъде иницирано от самите родители.

5. сътрудничество на учителите с училищния медиатор: това ще повлияе за преодоляване на много тежко икономическо положение на отпаднал ученик. Може да се започне събиране на дрехи и други необходими вещи, за да се помогне на ученика в нужда.

6. Семинари за сътрудничество и училищно развитие за учители за социално включване на ромски ученици в училище

- Обърнете се към училищния медиатор, за да възстановите комуникацията със семейството
- Организирайте събития и дейности, които децата, които са отпаднали от училище, също искат да посещават
- Организирайте срещи с родители, където родителите на деца, които все още посещават училище, могат да насърчат тези, чиито деца са отпаднали, да ги върнат обратно в училище
- Планирайте наваксващи дейности за тези, които са напуснали, и за тези, които се връщат

Сътрудничеството с медиатори, центрове за обучение и външни партньори не може сами да се справи с предизвикателството да се отговори на социалните и образователни

нужди на ромските деца. Важно е училищата да развият добри връзки с обществените организации в тяхното населено място. Ако дадено училище желае да подобри участието на родители от общности в своите дейности, то може да поиска от съответните общностни групи да отговорят на предложенията на училището. Колкото повече заинтересовани страни са включени в процеса на социално подобрене, толкова по-ефективно съществуващите практики могат да бъдат оценени, модифицирани и разпространени. Има много неправителствени организации, международни услуги за подкрепа и услуги, предлагани от местни и национални власти, които могат да допълнят усилията на училищата. Училищата и учителите биха се възползвали от мрежи за подкрепа, като например:

- училищни медиатори
- Поддръжка на учебен център;
- Допълнителни занимания по езици, културно-образователна дейност, спорт;
- Младежки дейности;
- Женски групи;
- Местни културни събития и екскурзии;
- Спортни събития;

3.2.2. Училищни медиатори

Образователните медиатори имат за цел да увеличат достъпа до образование за ученици от ромски общности. Те са базирани главно в училищата и са в непрекъснат контакт със семействата на учениците. Медиаторите обикновено са много добре информирани за положението на всяко семейство в квартала, в който работят, както и за децата в училище. Основните задачи на медиаторите са:

- Осигуряване на записване на учениците в училище
- Посредничество между семейства, училища и общински администрации
- Предотвратяване на прекъсването на посещаването на училище
- Подкрепа на учениците за преодоляване на индивидуални проблеми, които могат да се сблъскат по отношение на тяхното обучение

3.2.3. Училищата трябва да изготвят контролен списък за събиране на информация за новопристигнало дете

- Как е кръстено детето от родителите и приятелите?
- Какви езикови умения има детето и какво е неговото или нейното ниво на владене на всеки език (разбиране, говорене, писане)?
- Каква е религията на детето, как се практикува и има ли това някакво значение за училището и планирането на класната стая?
- Има ли културни практики, които могат да повлияят на взаимодействието в класната стая? Има ли действия, считани за неподходящи или груби в домашната култура на детето, но които не могат да причинят обида на членовете на доминиращата етническа група или обратното?

- Кои елементи от миналото на детето представляват ценни активи и могат да се използват за по-нататъшно обучение (напр. извънкласни дейности; способност да свири на музикален инструмент, посетени места, ИКТ умения и др.

ПРИЛОЖЕНИЕ I - НАСОКИ С ПРЕДЛОЖЕНИ ПРОАКТИВНИ МЕРКИ ЗА СПРАВЯНЕ С ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА НА ДИСКРИМИНАЦИЯ, СЕГРЕГАЦИЯ, ТОРМОЗ И РАСИЗЪМ КАК СЕ ДЕФИНИРА РАСОВАТА ДИСКРИМИНАЦИЯ?

Расова дискриминация е всяко поведение, което третира ученик по различен начин и неблагоприятно поради неговата раса, цвят на кожата, потекло, национален произход, лични характеристики, свързани с расата (като текстура на косата или носене на косата в естествени или защитни стилове) или връзка с лице от определена раса или цвят. Расовата дискриминация включва всяко отричане на равни възможности за образование въз основа на раса. Расовата дискриминация в училище може да приеме различни форми. Може да включва расистки коментари, расистко поведение или цели училищни политики и практики, които поддържат расизма или му позволяват да продължи. Расизмът не се случва в изолация. То въздейства и вреди на училищните общности като цяло, дори когато се случва между ученици. Някои примери включват:

- ☒ На квалифицирани ученици се отказва прием или се „съветват“ да напуснат училище или клас по расово дискриминационни причини – например училищните служители подценяват академичните способности на ученика поради тяхната раса, цвят на кожата, национален произход, владеене на английски език или имиграционен статус.
- ☒ На учениците се отказват възможности в училище, в извънкласни занимания или за стипендии поради тяхната раса, цвят на кожата, национален произход или имиграционен статус.
- ☒ Съученици тормозят връстник въз основа на раса, потекло или национален произход.
- ☒ Училищните служители създават атмосфера, в която учениците се третират с неуважение или враждебност поради тяхната раса, произход, национален произход или имиграционен статус.
- ☒ В училище черните ученици и другите цветнокожи ученици са дисциплинирани по-често и по-сурово в сравнение с белите връстници, които проявяват същото поведение също толкова често.

КАКВО Е ПРАВОТО ДА БЪДЕШ СВОБОДЕН ОТ РАСОВ ТОРМОЗ В УЧИЛИЩЕ?

Учениците имат право да не бъдат тормозени на расова основа. Училището има задължение да защитава учениците от расова дискриминация. Ако сте обект на тормоз въз основа на раса, цвят на кожата, национален произход или имиграционен статус, трябва:

- o Водете си бележки кога и как сте били тормозени и от кого;

- o Кажете на възрастен в училище – като учител, директор или съветник – за това;
- o Докладвайте писмено за тормоза на директора или надзирателя, като използвате всеки процес, който училището може да има, като например онлайн формуляр за оплакване;
- o Оплакване на външни агенции,
- o Свържете се с вашето училище в писмена форма, ако те не предприемат действия.

ПРИЗНАЦИ НА ТОРМОЗ

Никой не трябва да се примирява с тормоза. Това може да накара хората да се чувстват несигурни в училище и нещастни, когато се приберат у дома.

Следното ще ви даде умения да забелязвате различни признаци на тормоз и някои от симптомите, които могат да произтичат от това.

Емоционални и поведенчески признаци на тормоз

- Промени в моделите на съня
- Промени в моделите на хранене
- Чести сълзи или гняв
- Промени в настроението
- Чувства се зле сутрин
- Затваря се или започва да заеква
- Става агресивен и неразумен
- Отказва да говори за това, което не е наред
- Започва да се насочва към братя и сестри
- Постоянно „губи“ пари или започва да краде.

Физически признаци на тормоз

- Има необясними синини, порязвания, драскотини
- Прибира се у дома с липсващи или повредени вещи или дрехи
- Прибира се гладен.

Училищни признаци на тормоз

- Не иска да ходи на училище
- Променят маршрута си до училище или се страхуват да ходят до училище
- Не иска да ходи на училище в автобуса/трамвая/влака

- Оценките в училище започват да се понижават.

Други признаци на тормоз

Понякога признаците на тормоз могат да бъдат много по-скрити. Те могат да включват:

- Често сам или изключен от приятелски групи в училище
- Честа мишена за дразнене, подражание или подигравки в училище
- Не може да говори в клас и изглежда несигурен или уплашен.

УПРАВЛЕНИЕ НА ИНЦИДЕНТИ НА ТОРМОЗ

Универсалните усилия за подобряване на социалните умения, нагласите и поведението на всички ученици могат да бъдат приложени чрез учебни програми и педагогически подходи, включващи преподаване на социални умения и групи, насърчаващи положителни взаимодействия между учениците, приобщаване и приемане.

Тези подходи включват повишен фокус върху взаимоотношенията, ангажираността и положителното управление на класната стая и поведението. Тяхното намерение е да създадат училищни култури, където е по-малко вероятно да процъфтява тормозът.

Целевите подходи се фокусират конкретно върху ученици, които участват в инциденти на тормоз, или като извършител, или като цел, предоставяйки специализирано лечение

Подходите се допълват: универсалните подходи, когато се прилагат последователно и упорито, водят до по-малко случаи на тормоз, изискващи специализирана намеса.

Управлението на случаите на тормоз ще зависи от подходите на отделните училища към поведението на учениците. Най-ефективните методи на управление не са враждебни и ненаказателни, а най-полезният подход към дисциплината на учениците е като средство за обучение, а не като наказателно средство. Естествено, много сериозни инциденти ще изискват отговор в съответствие с изискванията на отдела, юрисдикцията или борда.

КЛЮЧОВИ СЪПКИ

- Всички учители се нуждаят от уменията да разпознават и реагират на ситуации на тормоз, а учителите, които не се чувстват уверени, че притежават уменията да се справят със ситуация на тормоз, ще изискват професионални дейности за обучение
- Уверете се, че политиките изискват всички учители да приемат, че са отговорни за тормоза в училище, дори ако не преподават или са пряко отговорни за участващите ученици
- Уверете се, че всички учители са запознати с общоприетото в училище определение за тормоз
- Подходът, използван от учителите, ще зависи от политиките и насоките за прилагане на тяхното конкретно училище. Учителите трябва да са запознати с конкретни подходи, като например:
- Традиционният дисциплинарен подход

- Укрепване на целта на тормоза
- Медиация
- Възстановителното правосъдие
- Методът на групата за поддръжка
- Методът на споделената загриженост

СЪВЕТИ

- Осигурете сигурни възможности за учениците да разкрият случаи на тормоз
- Уверете се, че те се наблюдават редовно (ежедневно)
- Уверете се, че отговорите се предоставят от член на персонала, който има подходящо обучение и който е в състояние да реагира ефективно на ситуацията
- Учениците трябва да знаят, че ще бъдат изслушани по подкрепящ начин (някои училища позволяват на учениците да идентифицират конкретни учители, с които са готови да говорят).

СЕГРЕГАЦИЯ

Какво означава сегрегация? - актът или практиката на сегрегация; обособяване или отделяне на хора или неща от другите или от основното тяло или група: сегрегация по пол в някои фундаменталистки религии. институционалното отделяне на етническа, расова, религиозна или друга малцинствена група от доминиращото мнозинство.

СТРАТЕГИИ ЗА РЕШЕНИЕ НА СЕГРЕГАЦИЯТА

Голяма част от сегрегацията, независимо дали в училищата или кварталите, води началото си от историята на дискриминационни политики. Например, редакция, практиката да се отказват заеми на цветнокожи хора, опитващи се да закупят жилища в ефективно бели квартали, попречи на много цветнокожи семейства да се преместят в райони с добре финансирани училища.

Преодоляването на такова наследство се оказва болезнено бавен процес. Някои лидери в образованието обаче посочват решения, които могат да помогнат за справяне с проблемите на неравенството, дори ако не могат да променят моделите на сегрегирани жилища. Ето няколко инициативи за насърчаване на интеграцията в училищата, включително:

- Справяне с транспортните нужди
- Изграждане на училища, като се използва модел на записване 50-50 въз основа на семейния доход
- Преназначаване на линиите на зоните за присъствие или пълното им премахване
- Добавяне на специализирани академични програми за насърчаване на записването.

В допълнение към тези решения, преподавателите могат да използват стратегии в класната стая, за да помогнат за компенсиране на отрицателните ефекти от сегрегацията. Въпреки че

обществената политика и системният расизъм са причинили сегрегация, „културно-подходящите практики на преподаване, обучението на учители и стратегическото използване на технологиите биха могли да ни помогнат да преодолеем бариерите, които нашите квартали представляват пред десегрегацията“.

Някои идеи за компенсирание на ефектите от сегрегацията в класната стая са:

Стратегическо използване на технологиите:

Използвайте интернет и платформи за срещи като Zoom в класната стая, за да се свържете с училища в града и страната. Докато преподавате на учениците, например, свържете се с други класни стаи, за да изследвате разликите и приликите в това, което се преподава. Продължете с дискусии, изследващи различните гледни точки по темата и как да обсъждате идеи с онези, които имат противоречиви гледни точки.

Фокусиране на въпросите и дейностите върху света: Вместо да разчитате на учебниците за насочване на дейността, стимулирайте ангажираността на учениците, като изследвате теми, които са уместни извън стените на класната стая и изследвате въпроси, които учениците намират за значими.

Създаване на култура на обучение в училищата: Учителите се нуждаят от насърчение и обратна връзка, за да подобрят своята практика на преподаване. Коучингът може да предложи това и може да даде шанс на учителите да обсъдят своите нагласи и да открият собствените си расови пристрастия, които могат да попречат на активирането на потенциала на всичките им ученици.

Трансформиране на образованието чрез лидерство:

Справянето с предизвикателства като сегрегацията в класната стая изисква добре подготвени лидери. За да гарантират, че всички ученици имат достъп до училища, където могат да растат и да процъфтяват, преподавателите трябва да знаят как да нарушат статуквото с креативни решения на проблеми и неравенства.

ПОЛЕЗНИ ВРЪЗКИ:

- Съвет на Европа: www.coe.int.
- Дирекция „Младеж и спорт“, Съвет на Европа: www.coe.int/youth
- Активна образователна мрежа: www.eenet.org.uk
- Проект за право на образование: www.right-to-education.org
- ЮНЕСКО: portal.unesco.org/education
- „Всички различни – Всички равни“: <http://alldifferent-allequal.info>
- Служба на Върховния комисар на ООН за човешките ресурси: www.ohchr.org/english/
- Библиотеката на Европейския център Wergeland: <http://www.theewc.org/library/>
- Ромски образователен фонд: <http://www.romaeducationfund.hu/>
- Онлайн портал за изграждане на устойчивост:
www.education.vic.gov.au/Documents/about/department/resiliencelitreview.pdf
- Ромски портал на Европейската комисия: <http://ec.europa.eu/roma>
- ЮНЕСКО, Образование за мир и човешки права: www.portal.unesco.org/education

Бихме искали да изразим нашата благодарност на:

**НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ЕВРОПЕЙСКИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПРОГРАМИ
И МОБИЛНОСТ**

ПАРТНЬОРИТЕ ПО ПРОЕКТА:

**СНЦ АВЕНА, гр. Кочани, Република Северна Македония
ОУ „Малина Попиванова“, гр. Кочани, Република Северна Македония
СНЦ „ЕМА“, гр. Сливен, България
ОУ „Панайот Хитов“, Сливен, България
НПО AID, Лариса, Гърция
4-то училище в Тирнаву, Тирнаву, Гърция**